

**Henriikka Leppämäki ja Jenna Rautaoja**

**OIKEUS SAVUTTOMAAN LEIRI-ILMAAN  
Tupakointikäytäntöjä rippileirillä**

**Opinnäytetyö**

**KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU**

**Kansalaistoiminta ja nuorisotyö**

**Maaliskuu 2010**

## TIIVISTELMÄ

<b>Yksikkö</b> Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	<b>Aika</b> Maaliskuu 2010	<b>Tekijä/tekijät</b> Henriikka Leppämäki Jenna Rautaoja
<b>Koulutusohjelma</b> Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
<b>Työn nimi</b> OIKEUSSAVUTTOMAAN LEIRI-ILMAAN tupakointikäytäntöjä rippileirillä		
<b>Työn ohjaaja</b> KT Reetta Leppälä	<b>Sivumäärä</b> 46+2	
<b>Työelämäohjaaja</b> Kirkkohallitus, Pekka Tukeva		
<p>Tutkimustyömme perustuu Kirkkohallituksen suositukseen tupakoimattomuuden edistämiseksi. Suosituksen tavoite on saada seurakunnan kasvatustyö savuttomaksi ja ehkäistä ala-ikäisten tupakointia. Työmme aihetta on esittänyt Kirkkohallituksen nuorisotyönsihteeri Pekka Tukeva. Kirkkohallitus on myös hankkeistanut tämän tutkimuksen. Tutkimuksemme tarkoitus on selvittää rippileireillä käytössä olevia tupakointikäytäntöjä.</p> <p>Tutkimuksemme teoriassa käsittelemme nuorisotyön kehitystä varhaisesta keskiajasta nykypäivään. Teoria käsittelee myös nuorten terveyttä ja tupakointia, sekä eettisiä konflikteja koskien nuorten tupakointia. Tupakoinnin kieltäminen tai salliminen rippikoulussa voi synnyttää vaikeita ristiriitatilanteita, siksi yhteiset pelisäännöt työyhteisössä ja vanhempien kanssa olisi hyvä selvittää ennen leirijakson alkamista.</p> <p>Olemme tehneet kyselyn jonka tarkoituksena on selvittää nuorisotyöstä vastaavien teologien näkemystä leiritupakoinnista Pohjanmaan alueella. Minkälaisia käytäntöjä tupakoinnin suhteen toteutetaan ja missä olisi vielä parantamisen varaa? Kyselyjä lähetimme 55 ja vastauksia saimme 24 teologilta. Päätulokset tutkimuksessamme osoittavat, että savuttomat rippileirit ovat käytössä useassa seurakunnassa ja suurilta ongelmilta on vältytty. Näissä seurakunnissa työilmapiiri on avoin ja huoltajat ovat valmiita yhteisiin pelisääntöihin. Seurakunnat, joissa tupakointi sallitaan, savuttomuudesta ei haluta tehdä ehtoa leirille osallistumiseen. Päätöksiä täysin savuttomista leireistä ei uskalleta tehdä, koska osa työntekijöistä ei noudata yhteisiä sääntöjä.</p>		
<b>Asiasana</b> Elintavat, Mallioppinen, Nuorisotyö, Rippikoulu, Tupakka		

**ABSTRACT**

<b>CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES</b> Humanities and education Ylivieska	<b>Date</b> March 2010	<b>Author</b> Henriikka Leppämäki Jenna Rautaoja
<b>Degree programme</b> Civic Activity and Youth Work		
<b>Name of thesis</b> THE RIGHT TO SMOKE-FREE AIR AT CAMP Smoking practices at confirmation camp		
<b>Instructor</b> Ed. D Reetta Leppälä	<b>Pages</b> 46+2	
<b>Supervisor</b> Kirkkohallitus, Pekka Tukeva		
<p>Our research is based on the recommendation of the Church Council to promote non-smoking. The recommendation aims to make the educational work of the parish non-smoking and to prevent underage smoking. Our research topic has been presented by the youth secretary of the Church Council, Pekka Tukeva, and the Church Council has also commissioned this thesis. The purpose of our study is to see what kind of practices for smoking are used in confirmation camps.</p> <p>In the theory section of our thesis, we discuss the development of youth work from the early Middle Ages to the present. In addition, we discuss youth health and smoking as well as the ethical conflicts concerning youth smoking. Banning or permitting smoking during Confirmation Class can bring about difficult conflict situations. That is why it would be beneficial to clarify a set of common rules together with the working community and the parents before the beginning of the confirmation camp.</p> <p>We have made an enquiry which purpose is to determine the views of the theologians in charge of youth work about smoking at camp in the Ostrobothnia area. What kinds of practices are carried out concerning smoking and what could be improved? We sent 55 enquiries and received replies from 24 theologians. The main results of our research show that non-smoking confirmation camps are in use in many parishes and that major problems have been avoided. The work atmosphere in these parishes is open and the guardians are well-disposed towards common rules. In parishes where smoking is permitted, non-smoking is not wanted to be set as a condition for participation in camp. Parishes do not have the courage to make decisions concerning entirely non-smoking camps since some of the workers do not stick to the rules.</p>		
<b>Keywords</b> Ways of life, Social learning, Youth work, Confirmation Class, Tobacco		

## ESIPUHE

Haluamme kiittää Kirkkohallituksen nuorisotyönsihtööri Pekka Tukevaa hänen esille tuomastaan tärkeästä ja ajankohtaisesta aiheesta, jonka parissa olemme saaneet kokea luomisen tuskaa. Kiitos Tukevalle myös ideoista ja aihealueista, jotka auttoivat työtämme eteenpäin. Suuri kiitos kirkkohallitukselle työmme hankkeistamisesta.

Olemme jakaneet työmme seuraavasti: Henriikka on kirjoittanut luvut 2.1, 2.2, 2.3, 3.4, 3.5, luvun 4 kokonaan ja 5.1. Jenna puolestaan on kirjoittanut luvut 3, 3.1, 3.2, 3.3. Yhdessä olemme kirjoittaneet johdannon ja luvut 2, 5.2. Luvut 6 ja 7, tutkimusosuuden, olemme työstäneet yhdessä.

Jenna kiittää Henriikkaa avusta, neuvoista ja tuesta. Ilman sinua moni lähdeviite olisi ollut väärin ja lauseet olisi ollut hassusti muotoiltuja. Kiitos, ilman sinun apua tämä työ ei olisi vielääkään valmis.

Henriikka kiittää Jennaa.

Ihana uni sellainen jossa  
taikakynän saisin.  
Silläpä maailman kauneimman runon  
heti kirjoittaisin. (Uppo-Nalle)

Kiitos myös kaikille niille jotka kokevat kiitoksemme ansainneensa.

**TIIVISTELMÄ**  
**ABSTRACT**  
**ESIPUHE**  
**SISÄLLYS**

<b>1 JOHDANTO.....</b>	<b>1</b>
<b>2 NUORISOTYÖ ENNEN JA NYT.....</b>	<b>3</b>
2.1 Nuorisotyön juuret.....	3
2.2 Ammatillinen nuorisotyö.....	5
2.2.1 Kunnallinen nuorisotyö .....	5
2.2.2 Kirkon nuorisotyö .....	6
2.3 Nuorisolaki 2006.....	7
<b>3 RIPPIKOULU.....</b>	<b>9</b>
3.1 Rippikoulun tavoitteet.....	9
3.2 Päivärippikoulusta leiririppikouluun .....	10
3.3 Rippikoulunuoren maailma .....	12
3.4 Yhteisöllisyyden merkitys .....	13
3.5 Vertaistuki ja roolimallit.....	14
<b>4 NUORTEN TUPAKOINTI JA TERVEYS.....</b>	<b>16</b>
4.1 Tupakkalainsäädäntö .....	17
4.2 Riippuvuus ja terveyshaitat.....	18
4.3 Nuuska.....	19
4.4 Terveys 2015 – ohjelma.....	19
<b>5 NUORISOTYÖN ARVOT JA EETTISYYS .....</b>	<b>21</b>
5.1 Arvot ja asenteet .....	21
5.2 Tupakointi eettisenä ongelmana.....	22
<b>6 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄ.....</b>	<b>26</b>
6.1 Tutkimusongelmat.....	26
6.2 Tutkimusmenetelmä .....	27
<b>7 TUPAKOINTIKÄYTÄNTÖJÄ RIPPILEIRILLÄ.....</b>	<b>28</b>
<b>8 POHDINTA.....</b>	<b>42</b>
<b>LÄHTEET.....</b>	<b>44</b>
<b>LIITTEET</b>	

## 1 JOHDANTO

Kirkkohallitus on laatinut seurakuntien työntekijöille suosituksen koskien tupakoimattomuuden edistämistä. Suosituksen tavoitteena on saada kirkon kasvatustyö savuttomaksi ja näin ehkäistä alaikäisten tupakointia. Kirkon piirissä tehtävällä kasvatustyöllä on merkittävä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ala-ikäisen henkilön tupakointi on laissa rangaistava teko. Kuitenkin joissain seurakuntien rippileireillä, nuorilla on lupa tupakoida, jos heillä on siihen vanhemmilta kirjallinen lupa. Tämä kyseinen käytäntö voisi olla verrattavissa nuoreen, joka juuri ajokortin saatuaan jää kiinni ylinopeudesta, mutta selviää tilanteesta ilman rangaistusta, koska hänellä on huoltajalta lupa vaarantaa liikenne ylinopeudella.

Työtä seurakunnissa tehdään verovaroin ja tästä seuraa, että myös kirkon on oltava mukana yhteiskunnan kehityksessä ja haasteissa. Kuntatasolla ollaan kiinnostuneita kirkon linjauksista ja mielipiteistä, siksi yhteiskunnalliset keskustelun aiheet koskettavat myös seurakuntia. Paljon esillä oleva alaikäisten tupakointi aiheuttaa ristiriitaa kirkonkin piirissä. Kirkko on julkisoikeudellinen yhteisö ja toiminnan on elettävä Suomen lain puitteissa.

Kirkon nuorisotyössä varsinkin rippikoulujen leirijaksot ovat intensiivistä yhdessäoloa seurakunnan työntekijöiden, isosten ja leiriläisten kanssa. Tärkeä osa kirkon kasvatustyötä on tukea nuoria kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja terveellisissä elämäntavoissa. Työntekijöiden tupakointi leirialueella ei ole esimerkillistä ja ala-ikäisten tupakoinnin salliminen lain vastaista.

Tutkimuksemme tarkoitus on selvittää rippileireillä käytössä olevia tupakointikäytäntöjä. Teoriaosuudessa lähestymme aihetta historiallisesta, sosiaalisesta sekä pedagogisesta näkökulmasta. Nuorten tupakointi ei ole ongelma ainoastaan seurakuntien nuorisotyössä, vaan se on koko yhteiskunnan ongelma. Sekä seurakuntien että kuntien nuorten parissa tehtävän työn periaate on sama; tukea nuoria tasapainoiseen elämään. Tutkimuksemme pyrkii tuomaan esille mahdollisimman monta näkökulmaa nuorisotyöhön ja sen haasteisiin.

## 2 NUORISOTYÖ ENNEN JA NYT

Nuorisotyölle on esitetty kolme (3) ehtoa; työn tulee olla kasvattavaa, varjelevaa ja pelastavaa. Nuorisotyö ei saa olla pelkkien huvitusten tarjoamista nuorille, tarkoituksena on kasvattaa nuoria tasapainoisiksi aikuisiksi, jotka kykenisivät ottamaan vastuun itsestään ja muista. (Nieminen 1995, 105.)

Nuorisotyön juuret ovat kristillisessä toiminnassa. Jo keskiajalla kiinnitettiin huomiota lasten ja nuorten kasvatukseen, ja 1800-luvun kansalaisjärjestöt ovat merkittävä tekijä nykyaikaisen nuorisotyön muodostumiseen. Nuorisotyö perustuu vapaaehtoiseen toiminnan järjestämiseen, valvomiseen ja ohjaamiseen. Ennen nuorisotyön ammattilaisia nuorten vapaa-ajan sivistyksestä huolehtivat esimerkiksi opettajat, upseerit ja papit. (Cederlöf 2007, 23.)

### 2.1 Nuorisotyön juuret

Kirkko hallitsi keskiaikaista koululaitosta. Koulut perustuivat katoliseen askeettisuuteen ja hiljaisuuden ihannoimiseen. Tiukat vaatimukset olivat tarkoitettu kasvattamaan lapsia ja nuoria elämää varten joka johdattaisi sielun pelastukseen. Kirkko ja valtio kiinnostuivat varsinkin suomalaisten poikien koulutuksesta. Keskiajan Suomessa Turun katedraalikoulun oppilailta oli loma-aikoina lupa kiertää pitäjissä keräämässä, esimerkiksi laulusesityksillä, varoja koulutukseensa. Koulupoikien varainkeruumatkat kuitenkin kiellettiin, koska nuorten ryhmittäminen havaittiin johtavan vaaralliseen elämään, kuten juominkeihin ja joukkotappeluihin. (Nieminen 1995, 16–17.)



1800-luvulla kunnallishallinto erotettiin seurakunnista ja syntyi kansakoululaitos. Kirkossa pelättiin kansakoulun vieraantuvan kristillisestä opetuksesta. Luterilainen valtionkirkko halusi luoda kristillisen opetusmuodon joka pystyisi kilpailemaan kansakoulun kanssa. Lopulta kirkko menetti asemansa perusopetuksessa. (Nieminen 1995, 28.)

Kristilliset nuorisjärjestöt syntyivät 1800-luvun lopulla vastaamaan kansan vapaamielistyneeseen ja yksilöityneeseen uskonäkemykseen. Nuorisjärjestöiden toiminta perustui vapaaehtoiseen toimintaan. Ensimmäisenä kristillisenä yhdistyksenä pidetään 1800-luvun loppupuolella Turussa perustettua nuorukaisyhdistystä, jonka toiminta perustui kansainväliseen NMKY:n esimerkkiin. Yhdistyksen tarkoituksena oli keskittyä nuorten miesten hengellisen ja siveellisen kasvun tukemiseen. (Nieminen 1995, 29.)

Kirkon horjuva asema 1900-luvulla sai kirkon vahvistumaan sisältäpäin, ja keskustelemaan nuorisotyön ja diakonian merkityksestä. Nuorkirkko virtaus syntyi 1910. Tavoitteena oli vahvistaa ajatusta kansankirkosta ja seurakuntatietouden levittäminen. Seurakunnista haluttiin toimivia kirkon elimiä ja maallikoista kirkon työn toteuttajia. Nuorkirkko halusi kiinnittää entistä enemmän huomioita nuorisoon. Kristillinen nuorisotyö elävöitti seurakuntien toimintaa ja osassa Suomea nuorisotyö haluttiin seurakunnallistaa ja välttää yhdistysmuotoa. Nuorisotyö säilyi kuitenkin 1920-luvulle asti vahvasti nuorisjärjestö-toimintana. (Nieminen 1995, 36–40.)

1900-luvun alku oli Suomessa monella tapaa murroksen aikaa, ja kirkko kantoi huolta maallistuvasta kansasta. Kirkko halusi ehkäistä nuorten vieraantumisen kristillisestä ajattelusta. Papit veloitettiin huolehtimaan rippikoulun käyneiden

nuorten hengellisestä kehityksestä 1920-luvun aikana voimaan tulleessa kirkkolaissa. (Nieminen 1995, 104.)

## **2.2 Ammatillinen nuorisotyö**

### **2.2.1 Kunnallinen nuorisotyö**

Nuorisotyö ja sen ammattilaisten kouluttaminen yleistyivät 1940-luvulla valtion ja kirkon tuella. Kansalaisjärjestöissä syntyi toimintamuotoja, jotka ovat käytössä tämänkin päivän nuorisotyössä, kuten kerhotoiminta, liikuntaryhmät, retket ja nuorisotilat. Nuorisotyöstä haluttiin kanava harrastusten, kulttuurin ja nuorten välille (Nieminen 1995, 175). Nuorisotyön periaatteet ovat säilyneet kuitenkin vuosikymmeniä samana; nuorten kasvun tukeminen, kannustaminen, ohjaaminen ja avunanto. (Cederlöf 2007, 23–24.)

Kunnallinen nuorisotoiminta yleistyi 1950-luvulla kaupungeissa. Nuorisotyö oli osa hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista sodanjälkeisessä Suomessa. Nykyään kuntien nuorisotyötä ohjataan pitkälti liikunta- ja kulttuuritoimintojen pohjalta. Läheisiä toimialoja ovat myös koulu, sosiaalityö ja seurakunnat. Varsinkin nuorten ongelmien ratkaisuun ja ennaltaehkäisyyn käytetään paljon kunnan nuorisotyön resursseja. Myös harrastusyhdistykset sekä muu järjestötoiminta on usein kunnan nuorisotoimen vastuulla, tai muuten tärkeä yhteistyökumppani. (Cederlöf 2007, 24–26.)

Nuorisotyössä tärkeäksi nähtiin, ja nähdään edelleenkin, nuorten liittäminen osaksi kulttuuria, yhteiskuntaa ja lähiyhteisöä. Perinteet ovat kristillisessä ja

kansallisidealisisessa työssä, ja kulttuuriperintö halutaan säilyttää myös tuleville sukupolville. Tarkoituksena on välittää tietoa, taitoa ja arvoja jotka auttavat nuoria osallistumaan yhteiskunnan kehittämiseen. (Nieminen 2008, 23.)

### **2.2.2 Kirkon nuorisotyö**

Kirkko haluaa tukea nuorten kokonaisvaltaista kasvua, ja antaa kaikille mahdollisuuden etsiä omaa paikkaansa. Kirkko haluaa tukea myös niitä nuoria, joiden kasvuympäristö ei kykene vastaamaan nuoren tarpeisiin ja haasteisiin. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa 2009.)

Kirkon nuorisotoiminnan perustana antaa nuorelle tilaa olla reilusti nuori. Nuorisotyöntekijät ovat nuoria varten. Heidän tarkoituksensa on olla välittäviä aikuisia ja ohjata mielekkääseen elämään. Nuoren on oikeus saada huolenpitoa ja tukea kasvamiselle ilman ehtoja. Seurakuntien kasvatustyön tarkoituksena on tukea nuorten hengellistä kasvua ja rohkaista heitä seurakuntayhteyteen. Usko ja rukous tekevät eri-ikäisistä seurakuntalaisista huolehtivan yhteisön, jossa nuori läsnäolollaan voi rikastuttaa toimintaa ja turvallisesti oppia kantamaan vastuuta. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa 2009, 8.)

Kirkko on suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävä tekijä. Kirkko haluaa myös nuortensa olevan aktiivisia yhteiskunnallisia toimijoita ja kristillisen sanoman lähettäjiä. Nuorille tarjotaan mahdollisuus pohtia eettisiä, moraalisia ja ekologia kysymyksiä turvallisessa ympäristössä, siksi myös heidän ajatustensa kuuleminen päätöksien teossa on tärkeää. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa 2009, 9)

### 2.3 Nuorisolaki 2006

Nuorille järjestetyn toiminnan ajatuksena on luoda mielekäs kasvuympäristö, ja saada nuorista aktiivisia yhteiskuntaan ja kulttuuriin kuuluvia toimijoita. Nuorisotyöstä on muodostunut tärkeä kasvatusala, joka kuitenkin poikkeaa koulutyöstä ja perinteisestä sosiaali- ja lastensuojelutyöstä. 1970-luvulla tuli voimaan nuorisotyölaki, joka koskee kuntien ja järjestöiden tekemää työtä. Lakia on uudistettu ja tarkennettu vuosien saatossa. Tämän hetkinen nuorisolaki on vuodelta 2006. (Cederlöf 2007, 24–25; Nieminen 2008, 23.)

Valtakunnallisesti nuorisolain ja – politiikan toteutumisesta ja kehittämisestä vastaa Opetusministeriö. Lääninhallitukset toimivat Opetusministeriön alaisuudessa aluehallintoviranomaisina. Käytännön tasolla nuorisotyö on kunnan ja yhdistysten vastuulla. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

Nuorisolain tarkoituksena on määrittää nuorisotyötä sekä asettaa tavoitteita järjestäytyneeseen toimintaan. Laki on puitelaki, eikä se velvoita nuorisotyötä tekeviä tahoja mihinkään, vaan tarkoituksena on tuoda esille vastuu työn toteutumisesta. Laissa nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita henkilöitä. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.; Cederlöf 2007, 63–64.)

Laki määrittää nuorisotyön perustehtäväksi tukea nuoren sosiaalista kasvamista, innostaa nuorta aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi, parantaa elinoloja ja antaa tukea tasapainoiseen itsenäistymiseen. Lähtökohdiksi ovat asetettu yhteisöllisyys, yhteisvastuu ja yhdenvertaisuus, tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, sekä terveet elämäntavat, ja ympäristön ja elämän kunnioittaminen. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

Nuorisolaki kannustaa nuoria osallistumaan heitä itseään koskeviin asioihin, esimerkiksi elinolosuhteiden parantamiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Sosiaalisella kehitymisellä laki haluaa nuorten kehittävän ja ymmärtävän sukupolvienvälistä kommunikointia. Aktiivisella yhteiskunnanjäsenellä laki ei tarkoita että nuoren tulisi sisäistää koko yhteiskunnan toiminta ja rakenne. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

### 3 RIPPIKOULU

Kirkon nuorisotyö muodostuu suurelta osin rippikoulun ympärille. Rippikoulua pidetään yhtenä kirkon tärkeimpänä toimintamuotona. Vuonna 2005 noin 90 % 15-vuotiaista nuorista kävi rippikoulun. (Kirkon tutkimuskeskus 2004, 163.)

Rippikoululla on suuri merkitys nuorten elämässä. Leirimuotoinen rippikoulu on tullut osaksi suomalaista nuorisokulttuuria. Lähtökohtana on nuorten oma motivaatio. Suosion syynä on myös rippikouluun liittyvä isostoiminta. Rippikouluun mennään myös vanhempien tahdosta tai kavereiden perässä, mutta sosiaaliset paineet eivät pelkästään ole syynä rippikoulun käymiseen. Nuoret kertovat syiksi esimerkiksi sen, että rippikoulun jälkeen saa kirkollisen vihkimisen. Uskonnolliset motiivit ovat vain pienelle osalle nuorista syy käydä rippikoulu. (Launonen 2008, 83; Niemelä 2007, 9.)

#### 3.1 Rippikoulun tavoitteet

Rippikoulu opettaa kristillistä uskoa; yhteistä kirkon uskoa ja henkilökohtaista uskoa. Rippikoulu perustuu Katekismukseen, jonka opetuksen keskeiset asiat ovat elämä, usko ja rukous. Kirkon uskon sisältö, rukous ja nuoren elämä ovat kolme (3) koria, jotka auttavat nuorta hahmottamaan kristinuskon sisällön elämässä. Elämä, usko ja rukous muodostavat eheän kokonaisuuden tukien toisiaan. (Jolkkonen 2004, 20.)

Rippikoulun yleistavoitteena on kaste - ja opetustehtävä sekä jokaista ihmistä koskeva lähimmäisenrakkaus. Edellä mainitut rippikoulua ohjaavat perusteet pohjautuvat Jeesuksen antamiin kastekäskyyn ja rakkauden kaksoiskäskyyn. Pyhässä kasteessa olemme saaneet lahjana kristillisen uskon ja meidät on liitetty

seurakunnan yhteyteen. Rippikoulun tavoitteena on vahvistaa nuoren uskoa kolmiyhdyteiseen Jumalaan. Tämä yleistavoite ohjaa kaikkea rippikoulun toimintaa. (Elämä – Usko – Rukous Rippikoulusuunnitelma 2001, 18–19.)

### 3.2 Päivärippikoulusta leiririppikouluun

1700-luvun alkuun mennessä rippikoulun sisältö ja rakenne olivat muotoutuneet. Uskonpuhdistuksen aikana ehtoolliskasvatus oli toiminut osana kansan kasvatusjärjestelmää. Ensimmäiset varsinaiset rippikoulut syntyivät vuonna 1730. Vuonna 1735 Gabriel Peldan, Ilmajoen kirkkoherra esitti idean, että kaikki lapset koottaisiin viikon ajaksi rippikouluun opiskelemaan. Hän perusteli ehdotuksensa opetustyön tärkeydellä ja opetustilojen pienuudella. Peldanin ehdotuksen myötä syntyi uusi rippikoulukäytäntö. Käytäntö selkeytti työnjakoa lasten ja nuorten kristillisessä kasvatuksessa toimivien kanssa. Bringeuksen (1987, 52–53) mukaan rippikoulun myötä nuoresta tuli täysivaltainen seurakunnan jäsen ja samalla hän tunnustautui uskonnolliseen yhteisöön. (Nieminen 1995, 21.)

Yhtenä ratkaisevana tekijänä rippikoulun syntymiseen pidettiin Tuomiokapituliin 12.11.1740 lähettämää rippikoulukirjettä. Matti Taipale kuitenkin osoitti, että kirje pohjautui katekeettiseen käytäntöön, joka vallitsi puhtasoppisuuden ajalla. 1500- ja 1600-luvun kuluessa rippikoulun perusaineokset muodostuivat, mutta sitä ei kuitenkaan käynnistetty yhdellä asiakirjalla. Kiertokirjeessä esitettiin, että papiston tulisi järjestää nuorille rippikoulua kolmen tai neljän kuukauden ajan vuosittain. Yhtäkään nuorta ei päästettäisi ripille, ellei rippikoulua olisi suoritettu. Kyseinen vaatimus ei kuitenkaan heti vaikuttanut rippikoulujen lisääntymiseen, vaan 1763 tuomiokapitulin laatiman kiertokirjeen myötä suositus rippikoulun

käymisestä muuttui velvoitteeksi. Rippikoulun tullessa viralliseksi, kristillinen nuorisonkasvatus tavoitti entistä enemmän ja tehokkaammin suomalaisia nuoria. (Nieminen 1995, 23.)

Ennen toista maailmansotaa kaikissa seurakunnissa pidettiin rippikoulua. Kymmenesosa rippikoululaisista kävi yksityisrippikoulua. Yksityisrippikoulut olivat maksullisia ja tuntimäärä oli huomattavasti pienempi verrattuna tavalliseen rippikouluun. Nykyistä leiririppikoulu järjestelmää voidaan pitää yksityisrippikoulujen ja päivärippikoulujen yhdistelmänä. Leirillä nuoren on mahdollista tulla kohdelluksi yksilönä, vaikka toimitaankin isoissa ryhmissä. (Porkka 2008, 165- 166.)

Leiririppikoulukäytäntö sai alkunsa Nurmijärvellä sijainneesta kristillisestä yhteiskoulusta koulun oppilaiden ja heidän vanhempien tahdosta. Kesäkuussa 1937 Nurmijärvellä järjestettiin ensimmäinen leiririppikoulu oppikoulua käyville tytöille. Samana kesänä Nurmijärvellä järjestettiin myös poikien ensimmäinen leiririppikoulu yhteistyössä Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton (SKY) kanssa. (Kirkon tilastollinen vuosikirja 2000, 83; Porkka 2004, 7.)

Leirimuotoisen rippikoulun kehitys kuitenkin keskeytyi sodan syttymiseen. Sodan jälkeen leiririppikoulun kehittämistä jatkoi SKY, joka järjesti Irja Kilpeläisen johdolla ensimmäisen sodan jälkeisen leiririppikoulun vuonna 1947. Leirimuotoisen rippikoulun kehittämispaijaksi tuli SKY:n vuokraama, sittemmin Teiniharjuna tunnettu leiripaikka Punkaharjulta. (Porkka 2008, 7.)

Yksittäiset seurakunnat alkoivat järjestää leiririppikouluja niistä saatujen hyvien kokemusten ja palautteen myötä. 1950- ja 1960-luvuilla leiririppikoulujen yleistymiseen vaikuttivat hyvien kokemusten lisäksi nuorisotyöntekijöiden



määrän kasvu ja seurakuntien kesäkotien laajentaminen. Omaksi rippikoulumuodokseen leiririppikoulu luokiteltiin ensimmäisen kerran Piispainkokouksen hyväksymänä vuonna 1959. Leiririppikouluissa vallitseva opettajien ja oppilaiden välinen yhteys oli merkittävä rippikoulun sielunhoidolliselle tehtävälle. Merkittävänä nähtiin myös se, että leiririppikoulujen jälkeen nuoria jäi enemmän mukaan seurakunnan toimintaan. (Porkka 2008, 8.)

Isosilla oli tärkeä rooli rippikoulussa: leirioloissa he olivat työntekijälle tärkeä apuvoima ja rippikouluikäiselle nuorelle positiivinen samastumisen kohde. Itse isoselle rippikoulussa isosena toimiminen oli luonteva tapa toimia jatkossakin seurakunnan vapaaehtoistyöntekijänä. (Porkka 2006, 50–51.) Rippikoululaisten ja opettajien välinen yhteys oli leiririppikoulussa läheisempää kuin perinteisessä rippikoulussa. Myös isokset ovat merkittävä tekijä yhteyden luomiseen. (Porkka 2008,177.)

### **3.3 Rippikoulunuoren maailma**

Nuoruudesta sanotaan, että se on silta lapsuudesta aikuisuuteen. Aikuistumisessa on kyse nuoren yksilöllisen identiteetin vakiinnuttamisesta ja siitä, että nuori uskaltautuu irrottautumaan vanhemmistaan. Aikuistumisen kynnyksellä nuoren on myös opittava hyväksymään tietyn iän mukanaan tuomat velvollisuudet. Tämä kaikki tapahtuu nuoren ollessa suurten muutosten keskellä ja siksi nuorella on mahdollisuus korjata ongelmia, joita hänellä on ollut lapsuudessaan. (Vuorinen 1998, 199.)

Tämän päivän yhteiskunta muuttuu jatkuvasti vaativammaksi ja monimutkaisemmaksi. Nuoret joutuvat kohtaamaan erilaisia paineita ja riskejä.

Selviytyäkseen he tarvitsevat tukea ja turvaa, jotta voivat rakentaa itselleen vahvan itsetunnon. Vahvalla itsetunnolla on suuri merkitys ihmisen elämässä, se auttaa kehittymään tasapainoiseksi ihmiseksi. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela & Huovinen 2008, 15. )

Rippikouluun tulevalla nuorella on meneillään voimakas murroskausi. Lapsuudessa vakiintunut identiteetti horjuu voimakkaasti psyykkisten, fyysisten ja sosiaalisten muutosten takia. Nuorella on juuri rippikoulu-iässä meneillään kausi, jossa hän kokee suuria ja hämmentäviä muutoksia liittyen fyysiseen kasvuun ja sukupuolikypsyyden saavuttamiseen. Isona muutoksena nuorella on myös irtautuminen vanhemmistaan ja liittyminen entistä vahvemmin kaveripiiriinsä. (Elämä – Usko – Rukous Rippikoulusuunnitelma 2001, 12.)

Tyypillisiä piirteitä nuoruusiälle ovat irrottautuminen ja uudelleen liittyminen. Nuori irrottautuu kodistaan ja vanhemmistaan, liittyy erilaisiin vertaisryhmiin ja solmii myös ensimmäisiä seurustelusuhteita. Rippikoulu voi osaltaan olla suurena tukena nuoren kasvaessa kohti aikuisuutta. Rippikoulussa nuorella on hyvä mahdollisuus oppia vuorovaikutustaitoja, saada palautetta, ja ennen kaikkea peilata itseään suhteessa muihin. Etäisyys vanhemmista ja arjesta antavat nuorella hyvät mahdollisuudet käsitellä elämää koskevia vaikeita kysymyksiä turvallisessa ympäristössä aikuisten ja omanikäisten kanssa. Rippikoululla voi siis olla sekä sielunhoidollinen että terapeuttinen vaikutus. (Elämä – Usko – Rukous Rippikoulusuunnitelma 2001, 13.)

### **3.4 Yhteisöllisyyden merkitys**

Nuori ei pelkästään itse ole fyysisen kasvunsa ja sosiaalisen ympäristönsä armoilla, vaan hänellä itsellään on yhä enemmän valtaa ohjata omaa kehitystään.

Kavereiden, koulun, harrastusten ja läheisten ihmissuhteiden avulla nuori itse luo suuntaa elämälleen. Kaikkea ei voi saada ja kaikessa ei voi onnistua, mutta monet asiat ovat kuitenkin mahdollisia. Nuoruusiässä tehdyt valinnat antavat suuntaa sellaiselle elämälle, jonka nuori tulee aikuisena elämään. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 124.)

Pääsääntöisesti nuori viettää aikaa kahdessa erilaisessa ympäristössä. Nämä kaksi ympäristöä ovat perhe ja kaverit. Edellä mainittujen kahden sosiaalisen ympäristön merkitys on suuri yksilön kehityksessä lapsuudesta nuoruuteen. Lapsen siirtyessä nuoruuteen, suhde vanhempiin muuttuu, toisilla radikaalimmalla tavalla ja toisilla hyvin pehmeästi. Joinakin hetkinä nuori kaipaa vanhemmiltaan huomiota ja hellyyttä, toisena hetkenä taas nuori osoittaa mieltään kiukuttelemalla ja esittämällä mahdottomia vaatimuksia. (Vuorinen 1998, 212.) On tutkittu, että vanhempien kasvatuskäytännöt ja se, millaiset vanhemmat nuorella on, vaikuttavat hänen ajatteluun ja toimintaan monin tavoin. Täytyy kuitenkin muistaa, että nuoret ovat keskenään samankaltaisia ja omaksuvat toisiltaan erilaisia ajatuksia ja tapoja toimia elämässä. (Nurmi ym. 2006, 130.)

### **3.5 Vertaistuki ja roolimallit**

Omat vanhemmat ovat luonnollisesti nuorille tärkeitä esikuvia. Lapset tarkkailevat pienestä pitäen vanhempiensa toimintaa ja ongelmanratkaisukykyä. Miten oma isä tai äiti suhtautuu normeihin ja sääntöihin, välittyy myös nuorten käyttäytymiseen. Moraalia ei voi opettaa sanomalla yhtä ja tekemällä toista. Esimerkiksi isä ei voi opettaa pojalleen valehtelun olevan väärin, ja kehottaa poikaa kertomaan puhelimesta, ettei isä ole kotona. (Koskinen 1995, 169.)

Perhe on ensimmäinen sosiaalinen ryhmä, johon lapsi kuuluu. Jokaisella ryhmällä on luonnollisesti pelisäännöt ja normeja rikkomalla joutuu eristetyksi ryhmästä. Turvallisuus ja hyväksyntä ryhmässä auttavat lasta kasvamaan sosiaaliseen vastuuntuntoon ja soveltamaan sitä suurempiin tilanteisiin. Kotona kuullut kauniit sanat ja hyvä kohtelu kehittävät nuorelle hyvän itsetunnon lisäksi myös käsityksen, kuinka toisia ihmisiä tulisi kohdella. (Koskinen 1995, 170; Mäkijärvi 2008, 92.) Vanhemmista irrottautuessaan ja omaa tietä etsiessään nuori tarvitsee lähelleen kohteita, joihin samaistua sekä kotona että kodin ulkopuolella. Ystävyysuhteet ovat tärkeitä nuorelle ja niiden kautta nuoren oma minuus hahmottuu. (Elämä – Usko – Rukous Rippikoulusuunnitelma 2001, 13.) Rippikoulussa lähin samaistumisen kohde ja vertaistuki ovat isokset. Rippikoulussa isokset ovat seurakunnan työntekijöitä ja myös heillä on vastuu rippikoululaisten hyvinvoinnista.

Jos nuorella on hankaluuksia sopeutua esimerkiksi rippikouluryhmään, kiistely syyn lähteestä vain paisuttaa ongelmaa. Kodin ja rippikoulutyöryhmän välillä on oltava selkeät rajat ja säännöt vastuun jakautumisesta. Jos nuori tekee väärin, on oikein, että vanhemmat ovat hänen puolellaan. Nuoren tekoa ei pidä hyväksyä, mutta erehtyminen on käsiteltävä ja annettava anteeksi. Vanhempien on myös hyväksyttävä nuoren saama rangaistus. (Mäkijärvi 2008, 24, 42–43.)

#### 4 NUORTEN TUPAKOINTI JA TERVEYS

Nuorten keskuudessa tupakan ja alkoholin kokeiluikä on laskenut, ja huumeitakin kokeillaan entistä enemmän. Aineet, jotka aiheuttavat riippuvuutta vaikuttavat terveyteen välittömästi sekä myöhemmin aikuisiässä. Epävakaat sosiaaliset ympäristöt ovat suurempi riski nuorten päihteiden käytölle kuin hyvä sosiaalinen asema ja koulutusmyönteisyys. Erityisen tärkeää onkin moniammatillinen yhteistyö kunnissa syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja terveellisten elämäntapojen tukemiseksi. (Gilbert 2007, 2; Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 – kansanterveysohjelmasta 2001.)

Ensimmäiset tupakkakokeilut aloitetaan yleensä 12–16 vuoden iässä. Tänä päivänä tupakointi on yleistä ala-ikäisten keskuudessa. Varsinkin nuorten tyttöjen tupakointi on yleisempää kuin aikaisemmin, mutta 2000-luvun alun tutkimustulosten perusteella sekä tytöt että pojat ovat vähentäneet tupakointia. Tyttöjen keskuudessa lisääntyntä tupakointia selitetään sosiaalisella paineella kuulua ryhmään. Tytöt myös kokevat tärkeäksi nousta arvoasteikossa ja uutta identiteettiä etsiessään heidät helppo johdatella tupakoimaan. Tupakan poltto lisääntyy kun siirrytään peruskoulussa kahdeksannelta luokalta yhdeksännelle. Harva nuori aloittaa tupakointia enää 18 vuotta täytettyään. (Gilbert 2007, 7-8; Kirkkohallitus 2000; Rimpelä, Rainio, Pere, Lintonen & Rimpelä 2005, 52.)

Tupakan myynti-ikäraja nostettiin vuonna 1995 18 ikävuoteen. Tuolloin kiellon hyväksyi 66 % 14–18 -vuotiaista nuorista. Nykyään tuon ikärajan hyväksyy yhdeksän kymmenestä. Yhdeksänkymmentäluvun loppupuolella nuoret toivoivat savuttomia tiloja esimerkiksi kahviloissa, ravintoloissa ja baareissa. Toive toteutui 2000-luvulta alkaen. Täydellisen savuttomuuden ravintolat ja kahvilat nuoret hyväksyvät nykyään paremmin kuin aikuiset. (Rimpelä ym. 2005, 53.)

Kansainvälisessä vertailussa suomalaisnuorten tupakointi on yleisempää kuin esimerkiksi Kanadassa, vaikka laskua on tapahtunut samassa suhteessa. Silti täysin savuttomaan yhteiskuntaan on vielä pitkä matka. Kaikki tukitoimet tupakoimattomuuden edistämiseksi ovat tarpeellisia, ja tarvitsee koko yhteiskunnan työpanosta. (Rimpelä, Rainio, Pere, Lintonen & Rimpelä, 2007, 46.)

#### **4.1 Tupakkalainsäädäntö**

Tupakkalainsäädännön tarkoituksena on ehkäistä nuorten tupakoinnin aloittaminen, sekä turvata savuton ilmapiiri niille, jotka eivät halua altistua tupakansavulle. Laissa on selkeästi rajattu alueet, joissa tupakointi sallitaan ja kielletään. (Suomen säädöskokoelma 2006.)

Tupakointi on lain mukaan kielletty seuraavilla alueilla: Kaikilla sisä- ja piha-alueilla jotka ovat tarkoitettu lapsille ja alle 18-vuotiaille nuorille, julkisten laitosten sisätiloissa, kaikille avoimissa tilaisuuksissa, yleisten kulkuneuvojen sisätiloissa sekä työpaikkojen yhteisissä ja yleisölle avoimissa paikoissa. Sisällä tupakointi on sallittu vain siihen tarkoitettussa erillisessä tilassa. Tupakointitilaa suunniteltaessa on huomioitava että savu ei pääse kulkeutumaan savuttomaan ympäristöön. Tupakointiin tarkoitettuja sisätiloja on esimerkiksi ravintoloissa ja junissa. (Suomen säädöskokoelma 2006.)

Tupakkalain toteutumista työpaikoilla valvoo työsuojeluviranomainen. Tupakointi kielletyllä alueella on rangaistavaa henkilölle, joka sallii tai laiminlyö tupakoinnin ja henkilölle, joka kiellosta huolimatta tavataan tupakoimassa alueella toistuvasti. (Suomen säädöskokoelma 2006.)

## 4.2 Riippuvuus ja terveyshaitat

Nikotiini voi aiheuttaa riippuvuutta jo muutaman käyttökerran jälkeen. On hyvin harvinaista että niin käy, mutta syytä nopean riippuvuuden syntyyn ei ole vielä todistettu. Yleensä riippuvuus nikotiiniin tulee muutaman kuukauden tupakoinnin jälkeen, ja oireiden lisääntyminen kasvaa poltettujen tupakkatuotteiden määrän noustessa. Tupakasta aiheutuva riippuvuus on fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista. (Nuorten tupakointi 2008.) Tutkimukset myös osoittavat että mitä varhaisemmassa vaiheessa tupakoinnin aloittaa, sitä todennäköisemmin tupakointi jatkuu koko elämän. (Gilbert 2007, 1.)

Tupakan aiheuttama sosiaalinen riippuvuus voi olla verrattavissa alkoholin vaikutukseen. Tupakointi kerää ihmiset ryhmäksi esimerkiksi kahvitaukojen aikana, ja normaalisti syrjään jäävä henkilö saa tilaisuuden kuulua ryhmään. Tupakoinnista muodostuu tapa lähestyä uusia ihmisiä ja tutustua heihin. (Gilbert 2007, 10.)

Tupakonnista syntyvät haitat eivät näy välittömästi, vaan ovat pitkänaikavälin oireita. Varsinkin nuorilla tupakointi aiheuttaa kasvun hidastumista, yleisen suorituskyvyn laskemista, sekä keuhkot voivat jäädä kehittymättä täyteen kokoonsa. Nuorena polttaneilla tytöillä voi ilmetä ongelmia hedelmällisyydessä. Muita terveyshaittoja ovat hapenottokyvyn heikkeneminen, sykkeen kohoaminen ja herkempi altistuminen vakaviin sairauksiin kuten sydän- ja verenkiertoelinten sairauksiin, keuhkosairauksiin, syöpäsairauksiin ja suusairauksiin. (Nuorten tupakointi 2008.)

### 4.3 Nuuska

Suomessa tupakointi on yleisempää kuin nuuskan käyttö. Nuuskan myyntikielto on voimassa kaikissa Euroopan maissa, paitsi Ruotsissa. Silti nuuskan kokeilijoita suomalaisten nuorten joukosta löytyy jatkuvasti. Yleisesti nuuskaajien määrä on vähentynyt, mutta tyttöjen osuus koko ryhmästä on noussut. (Rimpelä ym. 2007, 47.)

Osa nuorista perustelee nuuskan käytön sen vähäisemmällä terveyshaitoilla, ja passiiviseen tupakointiin johtavan savun poisjäämisellä. Todellisuudessa nuuskassa nikotiiniannos on korkeampi kuin tupakassa. Terveysvaikutukset nuuskan käytössä ovat samoja kuin tupakanpoltossa, riski sairastua suu-, nenä- ja nielusairauksiin on suurempi. Suurin osa varsinkin Ruotsissa myynnissä olevasta nuuskasta sisältää tupakan lisäksi raskasmetalleja ja jätteitä erilaisista myrkyistä. (Nuorten tupakointi 2008; Rimpelä ym. 2007, 47.)

### 4.4 Terveys 2015 – ohjelma

Terveys 2015 – strategia on Sosiaali- ja terveysministeriön toimintapoliittinen ohjelma ja se toteutetaan yhteistyönä kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Ohjelma perustuu Maailman terveysjärjestö WHO:n Terveyttä kaikille -ohjelmaan. WHO:n ohjelmaa uudistettiin vuonna 1998, ja Suomessa Terveys 2015 jatkaa Terveyttä kaikille 2000 vuoteen mennessä – ohjelmaa. (Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 – kansanterveysohjelmasta.)

Yhteistyöohjelma on tarkoitettu kaikille elämänaloille, kuten ympäristön, tuotteiden ja elämää tukeviin ja vaarantaviin osa-alueisiin, ei pelkästään terveydenhuollon alalle. Tarkoituksena on saada ihmiset itse, perheet ja muut



sosiaaliset ryhmät vaikuttamaan yleiseen hyvinvointiin ja terveyteen. Myös kirkot ja seurakunnat ovat Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan (Kirkkohallituksen suositus nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi 2009) tärkeä vaikuttamisen taho, ja siksi seurakunnat ovat omalta osaltaan toteuttamassa Terveys 2015-ohjelmaa kasvatustyössään. (Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 – kansanterveysohjelmasta 2001.)

Terveys 2015 – ohjelman tavoitteena on vähentää 15–18 -vuotiaiden nuorten tupakointi alle 15 %. Tällä hetkellä saman ikäisistä nuorista päivittäin polttaa 25 %. Tavoitteeksi on myös asetettu että alkoholin ja huumeiden aiheuttamat terveysongelmat pystyttäisiin hoitamaan asiantuntevasti, eivätkä ne olisi yleisempiä kuin 1990-luvun alussa. (Rimpelä ym. 2007, 48; Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 – kansanterveysohjelmasta 2001.)

## 5 NUORISOTYÖN ARVOT JA EETTISYYS

### 5.1 Arvot ja asenteet

Nykyajan nuoriso on hyvin samanlaista ympäri maailmaa. Ilmiöt leviävät median välityksellä kaikkien nuorten tietoisuuteen, ja vaikuttavat arvomaailman ja maailmankuvan muovautumiseen. Jatkuvaa tiedon määrää on vaikea hallita, siksi nuorten kuva maailmasta saattaa jäädä pirstaleiseksi. (Helve 1996, 26.)

Yksilöllisyys on tämän päivän trendi. Media korostaa yksilöllistä vahvuutta ja selviytymistä vaikeista haasteista. Usein mediasta jää kuva että yksityisen henkilön julkinen arvostelu, ja toisinaan jopa nolaaminen, on hyväksyttävää. Esikuviksi pyrkivät entistä nuoremmat henkilöt, ja aikuisuus jää vieraaksi käsitteeksi. Tämä luo haasteita niin vanhemmuudelle kuin kaikelle nuorten parissa tehtävälle työlle. (Filander 2008, 104.)

Yksi nuorisotyön tärkeimmistä tehtävistä on ohjata nuoren kehitystä omaksi itsekseen. Jokainen nuori on ainutlaatuinen. Omien tarpeiden ja pyrkimysten tunnistaminen ja tunnustaminen tarvitsee aikuisen tukea. Nuorisotyöhön osallistuminen on nuorelle vapaaehtoista, siksi työn lähtökohtana tulisi olla nuorten kuunteleminen ja kunnioittaminen. (Nieminen 2008, 24.)

Suomalaisiin perusarvoihin on aina kuulunut vastuun korostaminen. Tämän päivän kiireinen elämä on tuonut mukanaan passivoitumista ja vastuun kiertämistä; nuoret eivät osaa tarttua pysyvästi valintoihin ja minäkuva jää epäselväksi. Myös sosiaalinen vastuu on syrjäytynyt korostuneen yksilöllisyyden aikana (Filander 2008, 101). Nuorten elämä perustuu nykyään pitkälle nautintojen etsimiseen, voimakkaisiin tunnekokemuksiin ja vaihteluun. Myönteinen puoli

näkyä kuitenkin kasvaneena riskinotto- ja haasteisiin vastaamisena. (Kirkon tutkimuskeskus 2004, 33–34.)

Vapaa-aika on nuorelle tärkeää kasvun aikaa. Koulun ulkopuoliset toiminnot ohjaavat pitkälle sitä minkälaiseksi arvomaailma muodostuu. Nuoret eivät omaksu arvoja jankuttamalla, vaan tarvitsevat vuorovaikutusta. Arvot eivät synny tietoisesti, siksi kaikella on merkitystä. Suurin vaikuttaja nuoren elämässä on kuitenkin hänen huoltajansa. Kotona annettu esimerkki vaikuttaa jo hyvin pienessäkin lapsessa. (Koskinen 1996, 21–23.)

Tämän päivän ihmisiltä on useitakin rooleja tilanteiden mukaan. Myös nuorisotyöntekijöillä ja nuorilla voi olla eri rooleja ja arvoja. Moniarvoisessa yhteiskunnassa mielipiteet eivät aina kohtaa, silti yhteistyö on tärkeää ja tehtävä mahdolliseksi. Nuorisotyöntekijät toteuttavat työtään nuorten ehdoilla, siellä missä nuoret ovat. Työ ei kohdistu pelkästään nuoriin, vaan myös nuorten toimintaympäristöihin ja elinolosuhteisiin. (Filander 2008, 93; Helve 1996, 27.)

## **5.2 Tupakointi eettisenä ongelmana**

Kasvatustyössä ensisijaisen tärkeäksi on nostettu koko perheen huomioiminen. Rippikoulussa opettajien, nuorten ja heidän vanhempain arvot ja asenteet ovat dialogissa keskenään. Seurakunnan mahdollisuudet ottaa osaa tupakoinnin haittojen torjumiseen perustuu työntekijöiden valmiuteen puuttua ongelmiin ja auttaa tarvittaessa. (Kirkkohallituksen suositus nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi 2009; Tirri 2009, 226.)

Kodin ulkopuolella tapahtuvalla opetuksella on yhtä monta ulottuvuutta kuin on nuoriakin. Kaikki oppi on pinnallista tietoa joka synnyttää ymmärrystä vasta kun

nuori suhteuttaa tiedon omaan itseensä. Kotona saatu kasvatus, olipa se minkäläistä tahansa, vaikuttaa nuoren valintoihin. Etiikka on osa identiteettiä ja se muodostuu arvoista ja normeista. (Koskinen 1995, 296–297.)

Opettajan tulee erilaisissa tilanteissa ottaa henkilökohtaisten arvojensa lisäksi huomioon myös ammattinsa eettiset ohjeet. Nuorisotyötä tekevän henkilön ammattietiikan arvopohjaksi on määritelty elämän kunnioittaminen, armahtavaisuus ja oikeudenmukaisuus. Sekä kirkon nuorisotyöntekijän ja opettajan tavoitteena on tukea lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Hengellisen kasvun tukeminen on taas kirkon työntekijän osa-aluetta, joissa hän kohtaa erilaisia haasteita kuin koulun opettaja. (Tirri 2009, 226.)

Varsinkin leiri-elämässä nuorisotyönohjaaja kohtaa yhden suurimmista eettisistä ongelmista: ala-ikäisten tupakoinnin. On tärkeää tehdä nuorille ja heidän huoltajilleen selväksi jo ennen rippikoulua seurakunnan käytännöt ja linjaukset koskien tupakointia. Joissakin seurakunnissa on ollut vielä viime vuosina käytössä vanhempien tai huoltajien allekirjoittama lupalappu. Tällä niin sanotulla lupalapulla huoltaja oikeuttaisi nuoren tupakoimaan rippileirillä, vaikka Suomen laissa kielletään ala-ikäisen tupakointi. Seurakunta ei näin ollen myöskään voi sallia ala-ikäisen tupakointia eikä välttää vastuuta tässä kyseisessä asiassa. (Kirkkohallituksen suositus nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi 2009.)

Esimerkkinä voimme käyttää tilannetta, jossa rippikoululainen tupakoi leirillä ja jää kiinni. Nuorisotyöntekijän mukaan nuori ja hänen huoltajansa olivat keskustelleet tupakoinnista ennen leiriä. He olivat päättäneet, ettei nuori tupakoi leirin aikana. Nuori kuitenkin rikkoi antamansa lupauksen ja työntekijän ongelmaksi jäi päättää, pitäisikö huoltajille kertoa tilanteesta. Nuorisotyöntekijä oli keskustellut asiasta rippikoululaisen kanssa, joka oli pyytänyt, ettei kotiin

ilmoitettaisi tapahtuneesta. Hän kertoi myös että äiti ja isä ovat varmasti vihaisia saadessaan tietää. Nuori lupasi olla polttamatta leirillä ja nuorisotyöntekijä luotti tyttöön, ja jätti ilmoittamatta vanhemmille. Työntekijän tärkein periaate tilanteessa oli, että hän ajatteli tytön parasta. Edellä mainitussa esimerkissä kirkon nuorisotyöntekijä teki väärin. Hänen olisi tullut ilmoittaa asiasta rippikoululaisen huoltajalle, koska ala-ikäisen tupakointi ei ole laissa sallittua. (Tirri 2009, 230.)

Eettisissä kysymyksissä ja elämäntapaan liittyvissä valinnoissa työntekijöiden omalla käyttäytymisellä on suuri vaikutus lapseen ja nuoreen. Tämän takia seurakunnan ja kirkon työntekijöiden ei tulisi käyttää tupakkatuotteita työskennellessään lasten ja nuorten kanssa. (Kirkkohallituksen suositus nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi 2009.)

Vanhemmille ja nuorisotyönohjaajille tärkeä työväline kasvatukseen on tilannetaju. Missä menee ymmärryksen ja rangaistuksen raja? Aikuinen ei saa käyttää auktoriteettiaan nuoren alistamiseksi. Sääntörikkomuksista seuraa rangaistus vaikka nuori katuisi tekoaan. Ymmärrystä kuitenkin tarvitaan näkemään milloin teko on luonnollista rajojen kokeilua, ja milloin aikuisen osoittaman ymmärtämisen hyväksikäyttöä. Nuori tarvitsee anteeksiannon vanhemmiltaan, mutta yhtä tärkeää on saada anteeksi muilta aikuisilta. Vanhempien välinpitämätön käytös saattaa loukata nuorta, siksi on erityisen tärkeää että nuori saa kokea esimerkiksi rippikouluopettajan turvalliseksi aikuiseksi anteeksiannon kautta. (Mäkijärvi 2008, 97–98.)

Kodin tulisi olla nuorelle turvallinen ympäristö ja vanhempien aina luottaa lapseensa. Nuoruuteen kuuluu virheiden tekeminen ja vanhempien on seisottava nuoren rinnalla myös hankalina aikoina. Alaikäisten tupakkatuotteiden ja alkoholin saanti niin kaupungissa kuin maalla on mahdollista, silti luottamus

nuoreen on säilyttävä. Vanhemmat eivät voi estää nuorta kokeilemasta tupakkaa tai alkoholia, mutta vastuullinen vanhempi kertoo mielipiteensä päihteistä ja kuinka niihin tulisi suhtautua. Vastuullista vanhemmuutta on myös olla kiinnostunut nuoren kaveripiiristä. Jos päihteiden kanssa ilmenee ongelmia, yleensä kavereista löytyy joku joka osaa kertoa mitä on tapahtunut ja miksi. (Mäkijärvi 2008, 138–139.)

## 6 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄ

### 6.1 Tutkimusongelmat

Teimme kyselyn nuorisotyöstä vastaaville teologeille. Aihe perustuu Kirkkohallituksen suositukseen tupakoimattomuuden edistämiseksi. Halusimme kartoittaa eri seurakuntien tupakointikäytäntöjä rippileirien suhteen. Jos suositusta noudatetaan kokonaisvaltaisesti, onko seurakunnissa valmiita toimintatapoja tupakoinnista kiinni jääneille? Jos tupakointi sallitaan, olemme kiinnostuneita syistä, miksi näin on? Onko asiaa pohdittu koko työtiimin kanssa ja mitkä ovat perustelut alaikäisen tupakoinnin sallimiselle.

Kuten aikaisemmin luvussa 4.1 Tupakkalainsäädännössä kerrotaan, myös leiriolosuhteissa pitäisi turvata savuton ilmapiiri niille, jotka eivät halua altistua tupakansavulle (Suomen säädöskokoelma 2006). Halusimme selvittää, miten ongelma tupakointialueen suhteen leirikesköksissä on ratkaistu.

Lopuksi halusimme vielä tietää, minkälaista tukea teologit saavat nuorten huoltajilta ja omalta työyhteisöltä tupakointiin puutumiseen. Selvitämme myös, osallistuvatko teologit oppituntien ulkopuoliseen toimintaan. Kysymyksellä haluamme selvittää teologien kiinnostuksen leirin kokonaisvaltaiseen toimivuuteen.

Kyselymme lähtökohtana ovat seuraavat ongelmat:

Minkälaisia käytäntöjä seurakunnissa on?

Miten yhteiset käytännöt toimivat käytännössä ja noudatetaanko niitä?

Miksi tupakointi kielletään tai sallitaan?

Tarvitsetko tukea työyhteisöltä ja/tai huoltajilta tupakointiin puuttumiseen?

## 6.2 Tutkimusmenetelmä

Teimme kyselyn Webropol-ohjelmalla. Kyselymme sisältää sekä avoimia että monivalintavaihtoehtoja. Lähetimme kyselyn 55 teologille Pohjanmaan alueella ja vastauksia saimme 24. Emme tiedustelleet vastaajien henkilötietoja tai seurakuntaa, joten kyselymme on luottamuksellinen. Vastausaikaa oli kolme (3) viikkoa ja ennen viimeistä vastausviikkoa lähetimme vielä muistutuksen kyselystä.

Alkuperäinen tarkoituksemme oli kohdistaa kysely nuorisotyönohjaajille, mutta kirkkohallitus oli jo tuottanut vastaavanlaisen kyselyn heille. Siksi päädyimme kohdistamaan tutkimuksen teologeille. Saimme nähdä nuorisotyönohjaajille tehdyn kyselyn ja pyrimme tekemään omastamme samankaltaisen. Nuorisotyönohjaajille tehty kysely oli suunnattu laajemmalle kohdejoukolle.

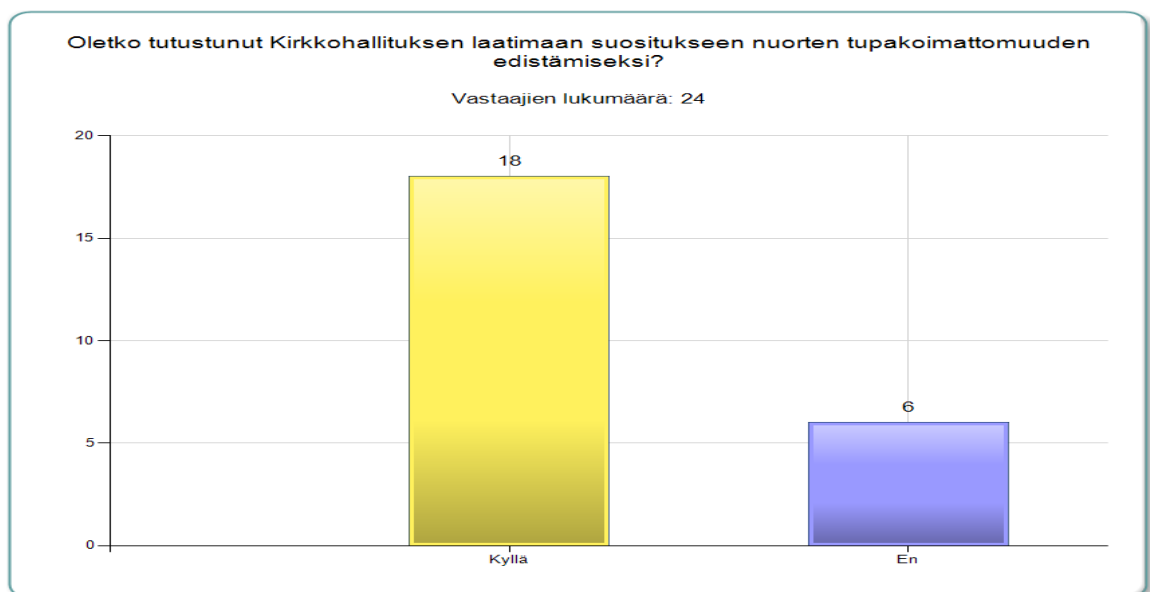
Jaoimme kyselymme eri osa-alueisiin, jonka tarkoituksena oli selkeyttää kyselyä ja helpottaa vastausten tulkintaa. Kysymykset 1-4 koskevat yleisesti tupakointia, 5 ja 6 tupakointialuetta. Kysymykset 7-10 koskevat tupakointiin puuttumista ja tuensaamista. Kysymyksillä 11-13 halusimme nostaa esille terveellisiin elämäntapoihin ohjaamisen. Tyytyväisyyttä oman seurakunnan toimintaan selvitimme kohdissa 14 ja 15. Loput kysymyksistä koskivat teologien näkemystä vastuun jakautumisesta ja kiinnostuksesta leirielämään.



## 7 TUPAKOINTIKÄYTÄNTÖJÄ RIPPILEIRILLÄ

Halusimme kartoittaa, kuinka moni oikeasti on tietoinen Kirkkohallituksen suosituksesta tukea savuttomuutta seurakunnissa. Mielestämme sanalla *tutustua* tarkoitetaan juuri sitä, että suosituksen sisältö on luettu ja ymmärretty, ei ainoastaan olla tietoisia suosituksen olemassaolosta. Yleisen oletuksen mukaan tällaiset Kirkkohallituksen laatimat suositukset ovat kaikkien tiedossa ja sisältö selvää. Jos vastuu tietoon tutustumisesta jää työntekijöille itselleen, usein asia jää taka-alalle ja unohtuu. Tutkimuksen lähtökohtana pidämme kuitenkin sitä, että kaikki ovat tietoisia Kirkkohallituksen laatimasta suosituksesta.

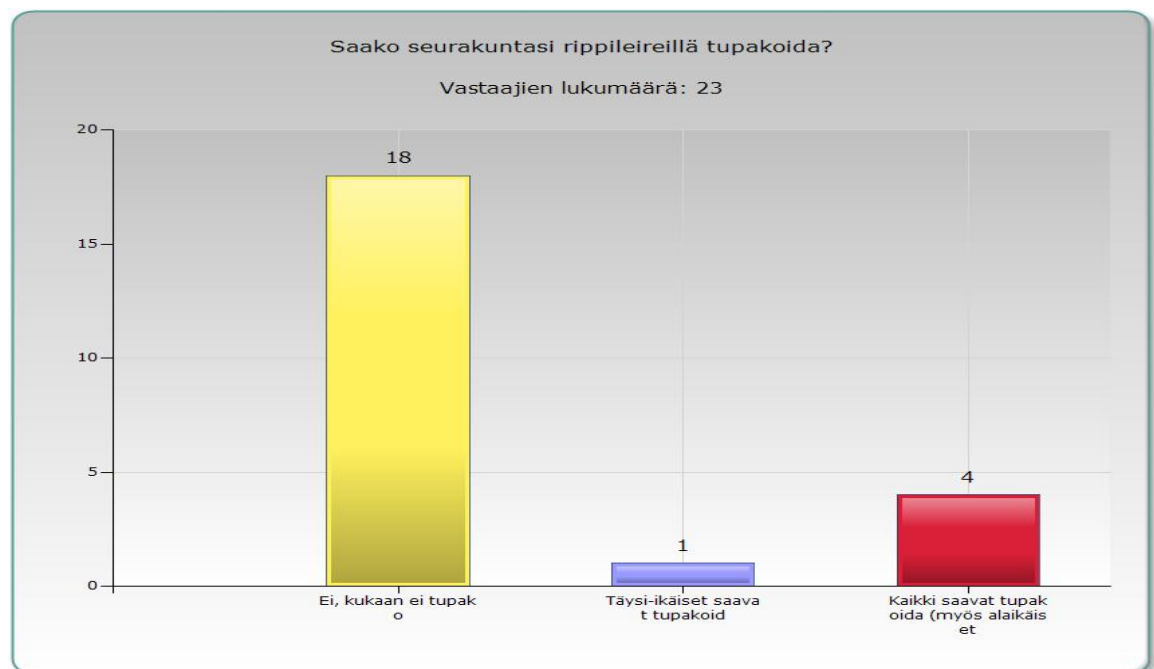
Kuten Kuvio 1 osoittaa 18 vastaajista on tutustunut Kirkkohallituksen suositukseen tupakoimattomuuden edistämiseksi. Mielestämme tulos on melko hyvä, koska tulkitsemme asian niin, että suositukseen tutustuneet tietävät asiasisällön. Kuusi (6) vastanneista ei ole tutkinut suositusta lähemmin.



KUVIO 1. Oletko tutustunut Kirkkohallituksen laatimaan suositukseen nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi? (N= 24)

Toisen kysymyksen (kuvio 2) tarkoituksena, on selvittää mihin raja vedetään, eli kuka saa tupakoida ja miksi? Omien kokemustemme mukaan käytäntöjen kirjo on suuri, ja haluamme selvittää syy-seuraus – suhdetta. Kysymys on valintamuodossa, koska halusimme selkeyttää omaa työtämme. Mielestämme seuraavat vaihtoehdot ovat riittävän laajoja kattamaan eri käytäntöjen variaation: a) *ei, kukaan ei tupakoi*; b) *täysi-ikäiset saavat tupakoida*; c) *kaikki saavat tupakoida (myös alaikäiset)*.

Vastausvaihtoehdoista ensimmäisen oli valinnut 18 vastaajaa. Vaihtoehdon b valitsi yksi (1) vastaaja ja C-vaihtoehdon oli valinnut neljä (4) vastaajaa. Vastausten jakautuminen tähän tapaan oli odotustemme mukainen. Kuten olimme etukäteen toivoneet, lähes kaikki leirit ovat savuttomia.



KUVIO 2. Saako seurakuntasi rippileirillä tupakoida? (N= 23)

Avoimen kohdan vastauksissa useassa savuttomuutta perusteltiin lailla. Rippikoululaiset ja vanhemmat tietävät leirit savuttomiksi ja nuoria tuetaan

tupakoimattomuuteen etukäteen. Lipsumisia ei katsota läpi sormien. Tupakoinnista kiinnijäämisen seurauksia kukaan vastaajista ei kommentoinut tarkemmin. Muutamissa vastauksissa kerrotaan avoimesti että heillä on tiukka linja tupakoinnin suhteen. Kyseiset seurakunnat ovat pieniä, mikä koetaan vahvuudeksi, eikä ongelmia tupakoinnin kanssa ole ollut. Eräessä vastauksessa vaihtoehdoksi savuttomalle rippileirille nuorille tarjotaan päivärippikoulua. Muutamassa vastauksessa tuli esille myös sitoutuminen Kirkkohallituksen suositukseen.

Tupakoinnin salliville yleisin perustelu on turvallisuus. Tupakoinnista ei haluta tehdä *kiellettyä hedelmää*, jolloin nuoret tupakoivat salaa nurkan takana ja aiheuttavat näin vaaratilanteita. Tupakoimattomuuteen kannustetaan, mutta se ei saa nousta kynnyskysymykseksi leirille osallistumisessa. Lähes kaikista leirikeskuksista löytyy tupakointiin tarkoitettu alue. Yleisenä käytäntönä tupakoinnista ei suoda nuorille sosiaalista tapahtumaa.

Toinen usein mainittu syy tupakoinnin hyväksymiseen on nikotiinin aiheuttama riippuvuus. Vieroitusoireet ovat haitallisempi tekijä leirille kuin lupa tupakoimiseen. Leiriläisiä ja vanhempia kuitenkin kannustetaan keskustelemaan tupakasta ennen leiriä. Eräs vastaajista perustelee tupakoinnin hyväksymistä seuraavasti: Työntekijöillä ei ole oikeutta puuttua nuorten vapaa-aikaan leirillä tai sen ulkopuolella. Muutamassa seurakunnassa vastuu alaikäisen tupakoinnista siirretään suoraa vanhemmille.

Melkein jokaisessa rippikoululaisten ensitapaamisessa käydään keskustelua leirillä tupakoimisesta. Kysymyksellä, *miten tupakoivien nuorten kanssa toimitaan*, halusimme selvittää kuinka tiukkaa linjaa seurakunnat ovat valmiita pitämään. Onko vanhempien kirjoittama lupalappu toimiva vaihtoehto, vai onko tupakointi

kokonaan nuoren oma asia? Onko lupalapun tarkoitus vain herättää vanhemmat huomaamaan, että kyse on juuri heidän lapsistaan?

Jo edellisen kysymyksen vastauksissa käy ilmi että nuoria kannustetaan ennen leiriä savuttomuuteen. Optimistisimmat vastaajat ovat sitä mieltä, että 15-vuotiaat nuoret eivät vielä ole liian nikotiiniriippuvaisia, etteivätkö he selviäsi viikkoa ilman tupakkatuotteita. Reilusti puolet vastaajista kertoo että savuttomilta rippileireiltä kotimatka alkaa heti ensimmäisestä kiinni jäämisestä. Monien toimintaperiaatteeseen myös kuuluu sopia rippikoulun jatkosta yhdessä vanhempien kanssa. Muutamassa seurakunnassa on mahdollisuus päivärippikouluun, tai käydä leirillä päivällä vanhempien järjestämällä kuljetuksella. Kaikki tupakoinnin kieltäneet seurakunnat ottavat yhteyden huoltajiin.

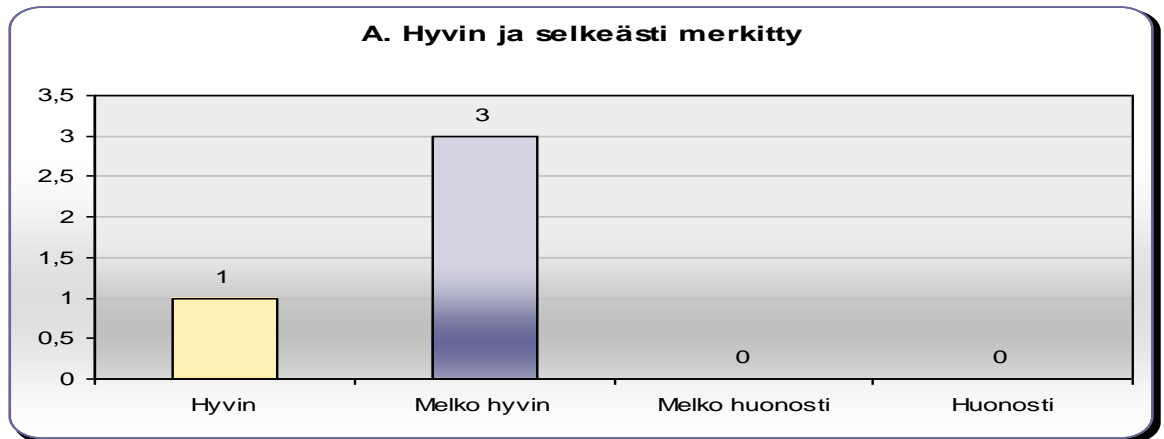
Edellisessä kysymyksessä tuli esille myös tupakointi sosiaalisena hetkenä. Lähes kaikilla tupakoinnin sallivilla leireillä tupakoivien nuorten on ilmoitauduttava työntekijöille. Tupakointi tapahtuu yksin etukäteen sovitulla paikalla. Yleensä tupakointia valvoo seurakunnan työntekijä. Eräässä seurakunnassa vastuu tupakkapaikasta on nuorilla itsellään. Jos leiriläisiä tavataan tupakkapaikalla useampi kerrallaan, leiri voidaan keskeyttää, ja tämä käytäntö on toiminut.

Vain muutamassa seurakunnassa on käytössä vanhempien allekirjoittama lupalappu. Ilman huoltajan lupaa ei ole asiaa tupakkapaikalle. Käytäntö vanhempien luvasta on karsinut tupakoitsijoiden määrää leireillä. Suhtautuminen lupalappuun vaihtelee. On myös seurakuntia, joissa koetaan, että nuori on itse vastuussa tupakoinnista. Huoltajilla ei ole juridista oikeutta antaa alaikäiselle lupaa tupakointiin, eikä rippikoulun työntekijöillä ole resursseja ryhtyä nuorten vieroitushoitajiksi. Toisin sanoen savuttomat leirit ovat mahdottomuus.

Tupakointialuetta koskevilla kysymyksillä halusimme selvittää onko leirikeskuksissa otettu huomioon tupakoimattomat leiriläiset. Tupakkalaissa kehoitetaan huolehtimaan, ettei alaikäisille tarkoitettulla alueella altistuta passiiviseen tupakointiin. Tähän kysymykseen ovat tietenkin vastanneet vain ne, joiden leireillä saa tupakoida.

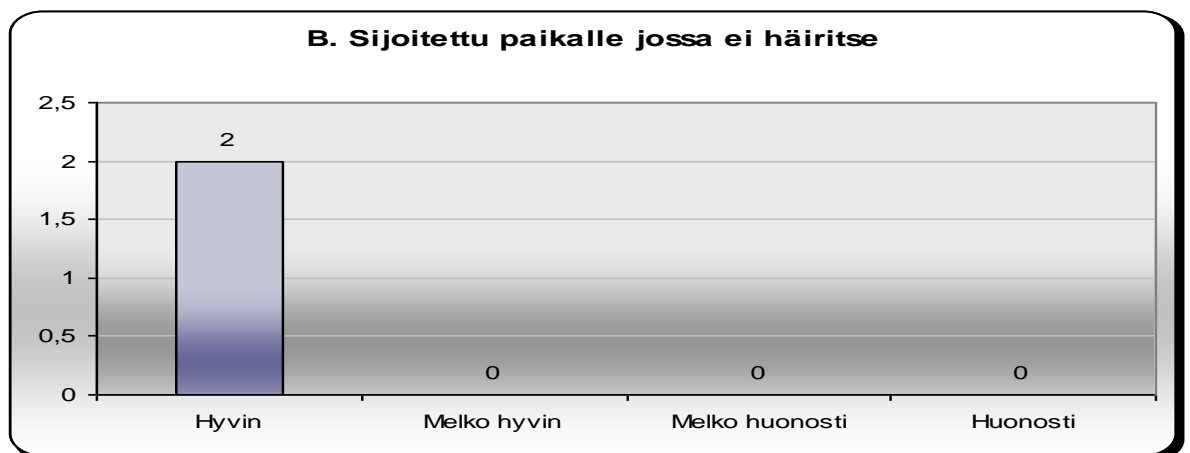
Kysymykset ovat aseteltu vain lain näkökulmasta. Tupakoinnin valvominen tietenkin työllistää leirihenkilökuntaa. Mielestämme on kuitenkin itsestään selvää, että jos tupakointiin tarvitsee erillisen luvan, sitä myös valvotaan. Tupakoinnin ei saisi häiritä yhteistä aikaa. Esimerkiksi isosten ja leiriläisten yhteiset tupakkahetket ovat eettisesti kyseenalaisia. Myös isokset ovat seurakunnan työntekijöitä ja esimerkkejä leiriläisille.

Ensimmäisessä tupakkapaikkaa koskevassa kysymyksessä, onko paikka hyvin ja selkeästi merkitty (kuvio 3), oletuksemme on tupakkapaikan rajojen olevan yksiselitteiset niin että kukaan ei voi vedota tietämättömyyteen rajoista. Vain yksi (1) vastaaja kokee että rajat ovat hyvin selkeät. Kolme (3) vastaajaa on sitä mieltä että rajat ovat melko hyvin merkitty. Kukaan vastaajista ei siis tunnustanut rajojen olevan huonot ja epäselvät. Näiden vastausten perusteella voisimme siis päätellä, että jokainen nuori löytää tupakkapaikan, eikä heidän tarvitse syyllistyä rajojen rikkomiseen.



KUVIO 3. Jos leirillä saa tupakoida, onko tupakointiin tarkoitettu alue hyvin ja selkeästi merkitty? (N= 4)

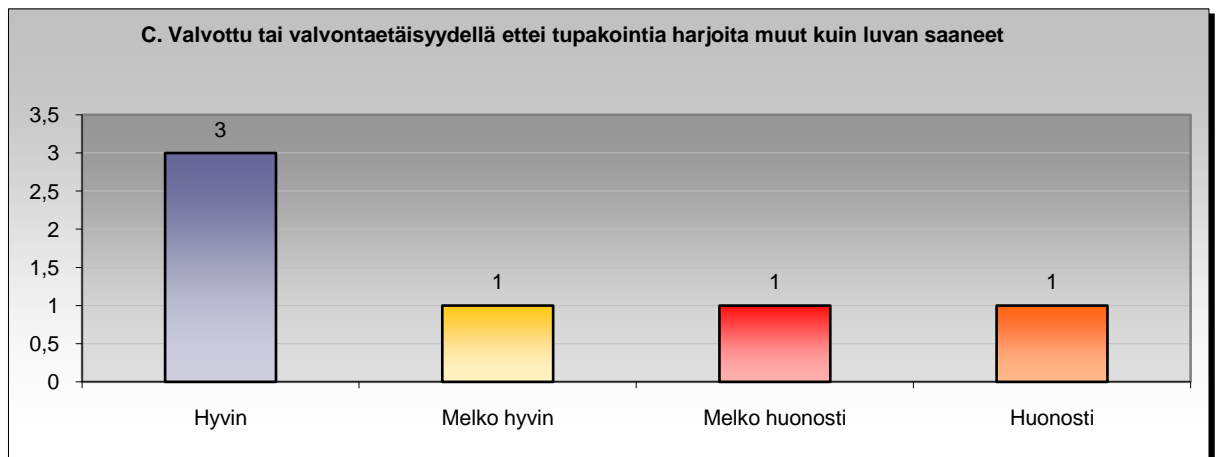
Kuten kuvio 4 osoittaa, kaksi (2) vastaajaa on sitä mieltä, että savu ei häiritse. Tämän kysymyksen asettelu on hieman hankala, koska vastausvaihtoehdot ovat hyvin, melko hyvin, melko huonosti, huonosti. Silti mielestämme kysymys on ymmärrettävä ja vastaukset siksi luotettavia.



KUVIO 4. Jos leirillä saa tupakoida, onko tupakointiin tarkoitettu alue sijoitettu paikalle jossa savu ei häiritse? (N= 2)

Viimeisenä kysymyksenä tupakkapaikan sijainnista tiedustelimme paikan valvontaa (kuvio 5). Myös tähän kysymykseen vastattiin asteikolla hyvin, melko

hyvin, melko huonosti ja huonosti. Tässä osiossa vastaukset jakaantuivat laajemmin. Vastaajista kolme (3) kokee valvonnan toimivan hyvin, yksi (1) vastasi valvonnan toimivan melko hyvin, yksi (1) melko huonosti ja yksi (1) huonosti. Syitä huonoon valvontaan voi varmasti selittää aikaisemmillä vastauksilla vastuun siirrosta nuorille itselleen. Joko nuoret valvovat itse tupakkapaikkaa tai tupakointi on heidän oma asiansa.

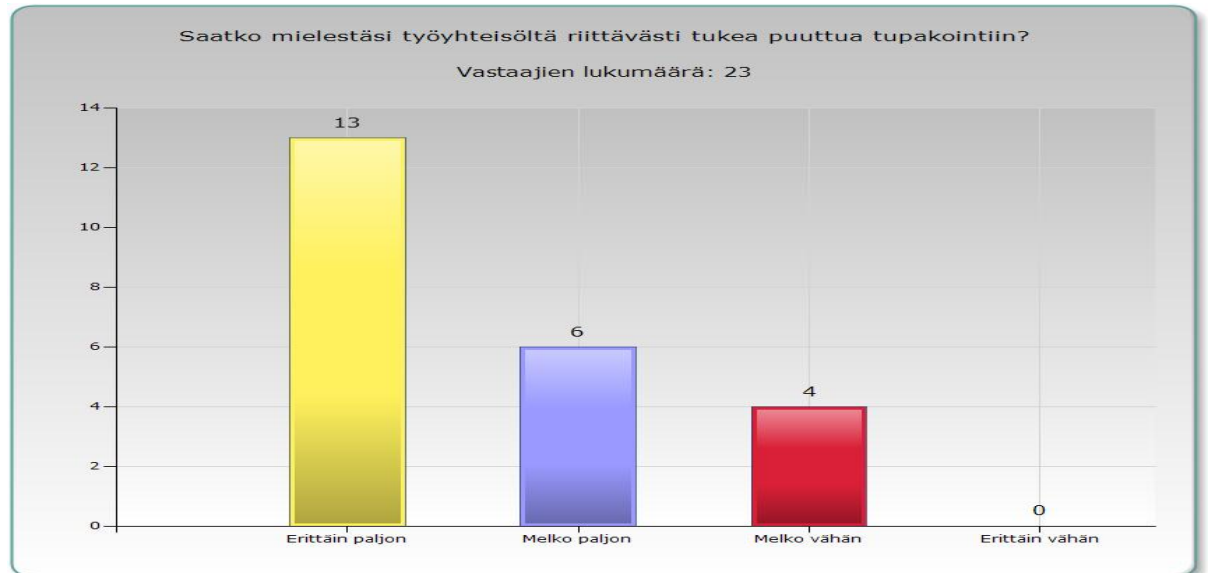


KUVIO 5. Jos leirillä saa tupakoida, onko tupakointiin tarkoitettu alue valvottu tai etäisyydellä ettei tupakointia harjoita muut kuin luvan saaneet? (N= 6)

Kaikilla leirialueilla ei ole valmiiksi rajattua tupakointialuetta, joten se sovitaan jokaisen leirin alussa erikseen. Paikat valitaan yleensä mahdollisimman epämiellyttävästä ympäristöstä, kuten suon laidalla tai biojäteastian viereltä. Melko yksimielistä on, että tupakalla käydään yksitellen, ja osassa seurakunnista on käytössä aikaraja.

Kysyimme teologeilta, *saavatko he työyhteisöltään tukea tupakointiin puuttumiseen?* Puuttuminen tupakointiin on varmasti helpompaa, jos etukäteen tietää työyhteisön mielipiteen asiasta. On hienoa huomata, että valtaosa (13) vastaajaa kokee saavansa erittäin paljon tukea. Vastaajista kuusi (6) kertoo tuen määrän olevan riittävää. Tulos kertoo siitä, että työyhteisöissä on avoin ilmapiiri ja yhteiset

selvät pelisäännöt. Vain muutama (4) vastaajista kokee tuen määrän liian vähäiseksi.

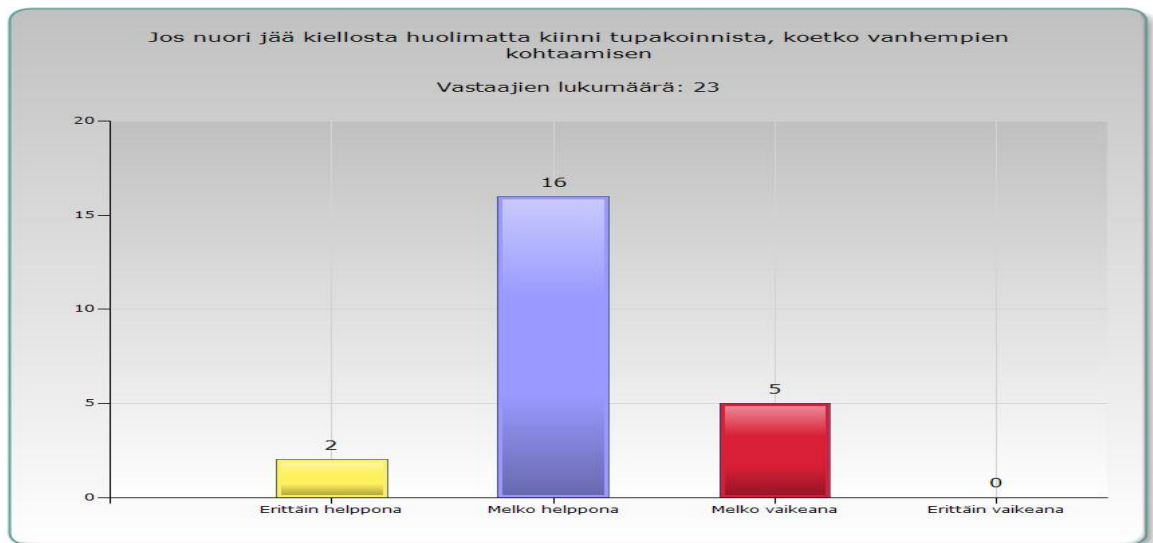


KUVIO 6. Saatko mielestäsi työyhteisöltä riittävästi tukea puuttua tupakointiin? (N= 23)

Tarkentaaksemme edellistä kohtaa annoimme vastaajille mahdollisuuden kertoa, minkälaista tukea he kaipaavat. Yleisen mielipiteen mukaan yhteiset pelisäännöt tarvitaan koko kirkolle ja niiden noudattaminen olisi ehdottoman tärkeää. Yhdeksi tärkeäksi kohdaksi nousi Suomen laki, jota seurakunnat eivät voi ohittaa. Monet vastaajat kaipasivat huoltajilta enemmän tukea. Vastauksissa tuli esille asia; jos huoltaja sallii nuoren tupakoinnin, miten rippileiristä voi tulla kyseisen nuoren kohdalla savuton? Eräänä näkökohtana tuotiin esille vanhoillislestadiolaiset, jotka eivät pidä tupakointia haitallisena.

Kuviossa 7 haluamme selvittää teologien näkemyksen vanhempien kohtaamisesta. Koetaanko vanhemmat helposti lähestyttävinä, vai ovatko rippikoululaisten huoltajat etäisiä ja vaikeasti tavoitettavia? Minkälaisia kokemuksia heillä on huoltajista. Saako heiltä tukea tai vastustusta?

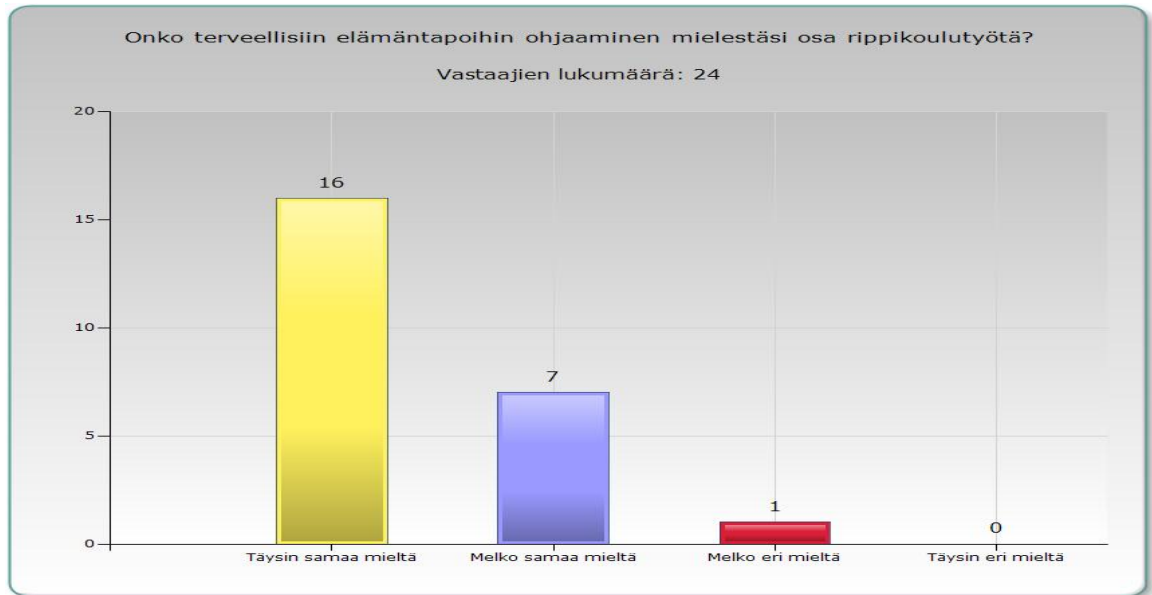




KUVIO 7. Jos nuori jää kiellostä huolimatta kiinni tupakoinnista, millaisena koet vanhempien kohtaamisen? (N= 23)

Lähes jokaisella vastaajalla on positiivinen kokemus vanhemmista. Todella myönteistä on, että vanhemmat ovat valmiita noudattaman seurakunnan sääntöjä, vaikka hyväksyisivät oman nuoren tupakoinnin. Huoltajat myös haluavat tukea seurakunnan työntekijöitä.

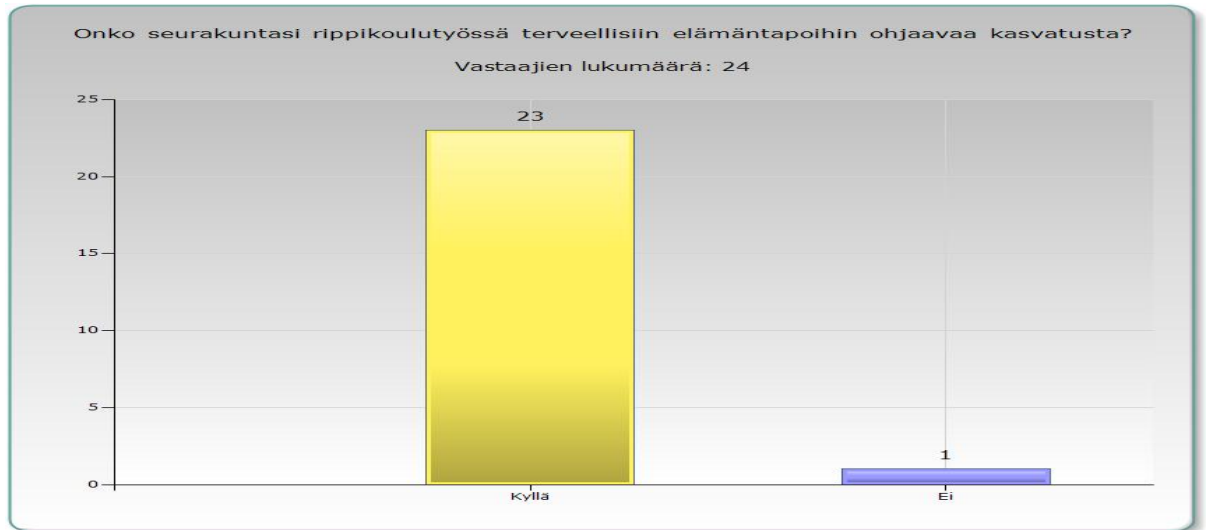
Lähes kaikki näkevät terveelliset elämäntavat osana rippikouluä. (kuvio 8) Vain yksi (1) vastaaja on sitä mieltä, että se ei kuulu rippikoulutyöhön.



KUVIO 8. Onko terveellisiin elämäntapoihin ohjaaminen mielestäsi osa rippikoulutyötä? (N= 24)

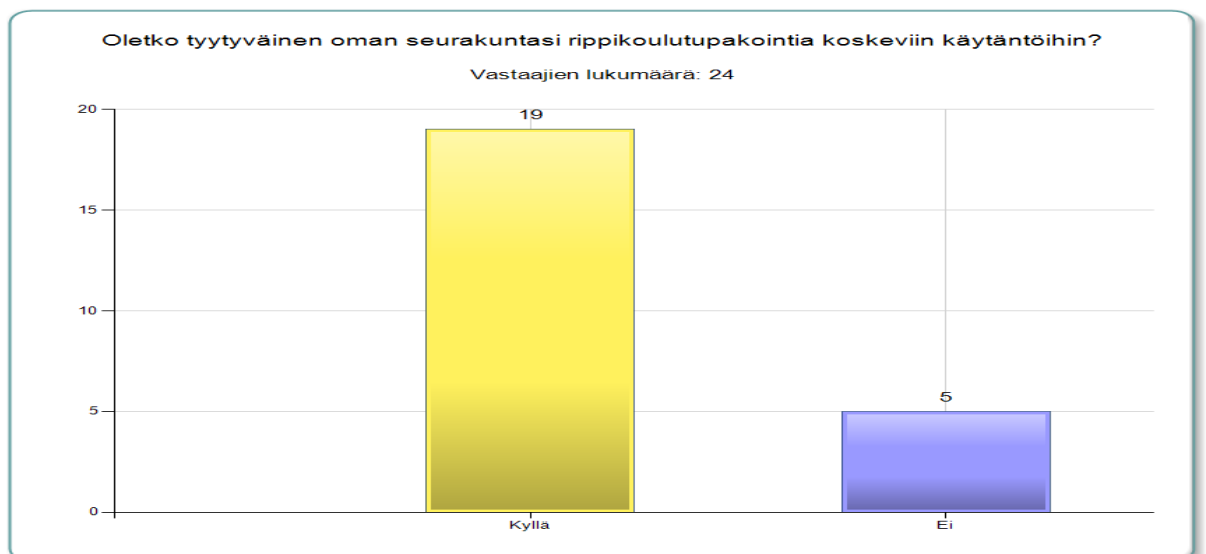
16 vastaajaa kertoo terveellisten elämäntapojen esiintyvän rippikoulun oppitunneilla tupakka- ja päihdekasvatuksena, ulkoiluna ja ravinnossa. Yövalvonnan kerrotaan olevan tärkeä osa terveellistä elää; näin annetaan nuorille mahdollisuus rauhallisiin yöuniin. Nuoren hengellisestä ja henkisestä hyvinvoinnista halutaan huolehtia. Isokset ovat hyvä esimerkki leiriolosuhteissa.

Kuviossa 9 kaikki paitsi yksi (1) vastanneista kertovat terveellisiin elämäntapoihin ohjaavan kasvatuksen kuuluvan oman seurakunnan rippikoulutyöhön.



KUVIO 9. Onko seurakuntasi rippikoulutyössä terveellisiin elämäntapoihin ohjaavaa kasvatusta? (N= 24.)

Kuvio 10 kertoo teologien näkemyksen oman seurakuntansa tilasta.



KUVIO 10. Oletko tyytyväinen oman seurakuntasi rippikoulutapakointia koskeviin käytäntöihin? (N= 24)

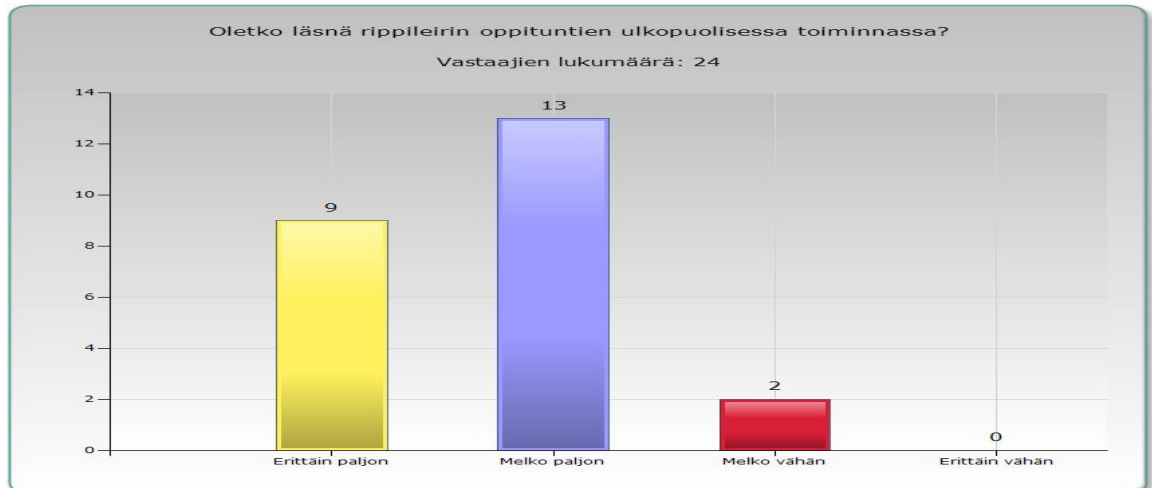
Usea vastaaja toteaa, että leireistä on saatu savuttomia ja kaikki seurakunnan työntekijät ovat periaatepäätöksen takana ja he haluavat toimia lain puitteissa. Säännöt ovat selkeät ja yhdessä sovitut. Tyytymättömyyttä selittävät epävarma

työyhteisö ja riittämätön rohkeus kohdata savuttoman leirin ongelmatilanteet. Seuraukset tupakoinnista kiinnijäämisestä mietityttävät; jos tupakoinnin takia nuori joutuu pois rippileiriltä, joutuuko hän myös muun seurakunnan nuorisotyön ulkopuolelle. Joku ei koe työyhteisöä riittävän yksimieliseksi tekemään tupakointia koskevia päätöksiä. Joidenkin mielestä tupakointia ei pidetä sosiaalisesti riittävän paheksuttavana ja työntekijät lipsuvat säännöistä.

Eräs vastaaja kokee tupakointikeskustelun jatkuneen jo liian kauan. Tässäkin kysymyksessä esille nousi vanhoillislestadiolaisten näkemys tupakoinnin vähäisistä haitoista. Kuitenkin vastauksista löytyy luottamusta savuttomien leirien mahdollisuuteen.

Yleinen käytäntö lienee, että päävastuu rippikoulun opetuksesta on teologeilla. Tämän kysymyksen avulla halusimme selvittää, ovatko he kiinnostuneita rippikoulun muusta toiminnasta. Kysymys on valinta-muodossa; paljon, melko paljon, melko vähän, vähän. Kysymys on mielestämme mielenkiintoinen ja sitä olisi voinut tarkentaa lisäkysymyksillä. Esimerkiksi osallistuvatko teologit iltaohjelmiin, tai hartaus- ja rauhoittumishetkiin. Työmme kannalta tärkeintä on kuitenkin selvittää, kuinka kiinnostuneita teologit ovat leiristä ja nuorista kokonaisuudessaan.

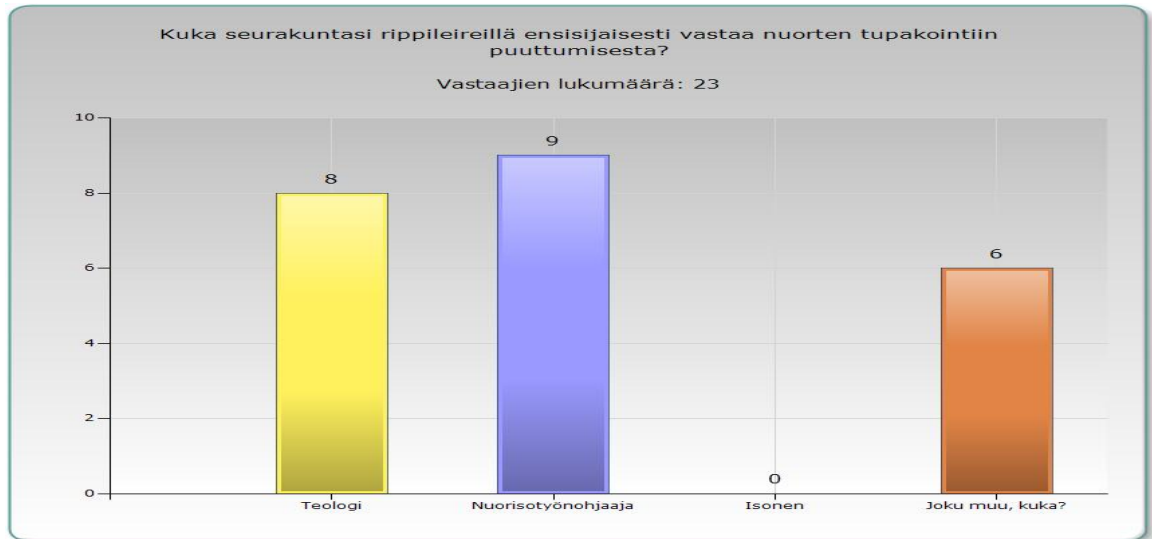
On positiivista huomata, että lähes kaikki vastaajat kertovat olevansa läsnä leiritoiminnassa (kuvio 11). Vaihtoehdon paljon on valinnut yhdeksän (9) ja melko paljon 13 vastaajaa. Vain kaksi (2) vastaajista osallistuu toimintaan melko vähän. Kukaan vastaajista ei valinnut viimeistä vaihtoehtoa vähän. Mielestämme tämä osoittaa, että teologit ovat hyvin kiinnostuneita leiri-ilmapiiristä. On myös todennäköistä, että rippikoululaisen mieleen jää myönteinen kuva rippipapista. Seurakuntien nuorisotoiminnan kannalta tämä on mielestämme tärkeää tietoa.



KUVIO 11. Oletko läsnä oppituntien ulkopuolisessa toiminnassa? (N= 24)

Haluamme selvittää teologiä näkemystä siitä, kuka rippileirillä ensimmäisenä puuttuu ja selvittää sääntörikkomuksia. Kysymyksessä puhutaan ainoastaan tupakoinnista. Mielestämme kysymystä voi soveltaa muihinkin tilanteisiin. Itse nuorisotyönohjaaja-opiskelijoina syntyy usein mielikuvia, että niin sanotut likaiset työt jäävät nuorisotyönohjaajan harteille. Tämä ei tietenkään usein pidä paikkaansa, mutta nuorisotyönohjaajalla on perustellusti hyvä pohja lähteä ratkomaan ongelmatilanteita nuorten parissa. Varsinaisen tutkimuksen kannalta kysymys on tarpeeton, mutta on mielenkiintoista nähdä kuinka vastuu jakautuu ammattiryhmien mukaan.

Kuviossa 12 kukaan vastaajista ei ole valinnut isosia vastuuseen luvattomasta tupakoinnista. Omien odotustemme mukaan suurin osa, yhdeksän (9) vastaajaa on suoraan valinnut nuorisotyönohjaajan vastuutehtävään. Teologi-vaihtoehdon ovat valinneet kahdeksan (8) vastaajaa. Loput kuusi (6) ovat valinneet vaihtoehdon *joku muu*. Vaihtoehtoiseksi vastuuhenkilöksi nousevat leirin turvallisuusvastaavat, joka voi olla teologi, nuorisotyön ohjaaja tai muu vastaava viranhaltija tai koko leirihenkilökunta yhdessä.



KUVIO 12. Kuka seurakuntasi rippileirillä ensisijaisesti vastaa nuorten tupakointiin puuttumisesta? (N= 23)

Annoimme vastaajille vielä mahdollisuuden tuoda esille omia ajatuksiaan kyselystä ja aiheesta. Yksi vastaajista toteaa, että tupakointi on todennäköisesti suurempi ongelma isoissa seurakunnissa, pienemmät pääsevät helpommalla. Eräs toteaa pappien olevan arempia puuttumaan tupakointiin kuin nuorisotyönohjaajat.

Yksi (1) vastaaja kokee tupakointiasiasta ainaisen keskustelemisen jo puuduttavaksi, koska tuloksia ei saada samassa suhteessa kuin keskustelua käydään. Seurakunnilla ei ole resursseja tehdä asialle mitään niin kauan kuin tupakan hallussapitoa ja polttamista ei yleisesti kriminalisoida.

## 8 POHDINTA

Tutkimustyömme tarkoituksena oli kartoittaa Pohjanmaan alueen seurakuntien nuorisotyöstä vastaavien teologien suhtautumista nuorten tupakointiin rippileirillä. Kyselymme oli alkuperäisesti tarkoitettu nuorisotyönohjaajille, mutta Kirkkohallitus oli juuri teettänyt vastaavanlaisen kyselyn nuorisotyönohjaajille. Syynä tähän päällekkäisyyteen on oman aikataulumme viivästyminen. Koska kyselymme on tehty nuorisotyönohjaajia ajatellen, osa kysymyksistä saattoi papeille olla tarpeettomia ja merkityksettömiä.

Itse koemme aiheen mielenkiintoisena ja tärkeänä. Nuorten tupakointi nostetaan mediassa esille säännöllisesti, siksi aihe on ajankohtainen. Saimme Pekka Tukevalta hyviä ajatuksia ja ehdotuksia lähteä toteuttamaan tutkimustamme. Painotuksemme tutkimuksessa ovat kuitenkin omien kiinnostuksemme kohteiden mukaiset. Saimme verrata omaa kyselyämme Kirkkohallituksessa tehtyyn kyselyyn ja huomasimme niissä yhtäläisyyksiä. Oma kyselymme on kuitenkin suppeampi ja lähetetty pienemmälle vastaajamäärälle.

Mielestämme saimme vastaukset asettamiimme tutkimusongelmiin. Jäimme kuitenkin kaipaamaan suurempaa osanottajamäärää. Kysely lähti 55 teologille, joista vain 24 vastasi. Olemme tyytyväisiä varsinkin avointen kysymysten vastauksiin. Lisää olisimme toivoneet ideoita ja parannusehdotuksia esimerkiksi vanhempien kohtaamiseen.

Vasta kyselyn sulkeuduttua ja vastaukset saatuamme, havaitsimme osan kysymyksistä olevan tarpeettomia ja epätarkkoja. Esimerkiksi tupakointialuetta koskevat kysymykset koettiin epäselviksi. Joissakin vastauksissa kävi ilmi kevyt

asennonituminen nuorten tupakointiin, johon vaikuttaa työntekijöiden oma tupakointi.

Ymmärrämme hyvin, että osa vastaajista on jättänyt kohtia tyhjäksi, ja joistakin vastauksista näkyi selvästi turhautuminen aiheetta kohtaan.

Kyselyä purkaessa lähdimme liikkeelle siitä, mitä kysymyksellä haluamme selvittää. Avoimista vastauksista etsimme yhtäläisyyksiä ja eriävyyksiä. Jokaisen kysymyksen kohdalla löytyi sekä positiivisen että negatiivisen näkemyksen kannattajia. Joukosta löytyi ryhmiä, jotka puhaltavat yhteen hiileen, mutta myös niitä, joissa ryhmä hajaantuu ja vastuuta ei kanneta yhdessä.

Mielestämme tutkimuksemme on luotettava, silti jäimme kaipaamaan suurempaa vastaajamäärää. Vaikka vastaajia oli alle puolet lähetettyjen kyselyiden määrästä, vastaukset ovat vaihtelevia; mielestämme materiaalia oli riittävästi tutkimustamme varten. Aihe on ajankohtainen seurakunnissa ja toimintaa leirien savuttomuuteen kehitetään parasta aikaa.



## LÄHTEET

Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E., & Huovinen, M. 2009. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. Juva: WS Bookwell Oy.

Cederlöf, P. 2007. Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa, sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä. Sarja C. Oppimateriaalit 14, 2007. Helsinki:HUMAK.

Elämä – Usko – Rukous Rippikoulusuunnitelma 2001. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001: 10. Kirkon kasvatusasiain keskus.

Filander, K. 2008. Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä menetelmien perustajat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Julkaisu 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 90–114.

Gilbert, E. 2007. Constructing 'Fashionable' Youth Identities: Australian Young Women Cigarette Smokers. Journal of Youth Studies: Routledge

Helve, H. 1996. Nuoren-media-nuorisokulttuurit ja arvot. Teoksessa E. Saarinen, (toim.) Ajan merkit käsikirja lapsi- ja nuorisotyön teologeille. Kirkon nuorisotyön keskus. 26–29.

Jolkkonen, J. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teosessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja Oy.

Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio ja visio sekä strategia 2010. Kirkkohallitus. Kasvatus ja nuorisotyö. Pdf-tiedosto. Saatavissa:

[http://www.evl.fi/pdf/lapsi\\_ja\\_nuorisotyon\\_strategia04.pdf](http://www.evl.fi/pdf/lapsi_ja_nuorisotyon_strategia04.pdf) . Luettu:26.10.2009

Kirkkohallituksen suositus nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi 2009. Pdf-tiedosto. Saatavissa:

[http://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/0EE73D893741D43CC22573B50025D415/\\$file/kirkkohallituksen%20tupakkasuositus.pdf](http://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/0EE73D893741D43CC22573B50025D415/$file/kirkkohallituksen%20tupakkasuositus.pdf) . Luettu 19.10.2009.

Kirkon tutkimuskeskus 2004. Kirkko muutosten keskellä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. Julkaisu 89. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Koskinen, E. 1996. Nuoruus on ihanaa aikaa, mutta... Teoksessa Saarinen, E. (toim.) Ajan merkit käsikirja lapsi- ja nuorisotyön teologeille. Kirkon nuorisotyön keskus. 20–25.

Koskinen, L. 1995. Mikä on oikein? Etiikan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus

Launonen, P. 2008. Kirkon nuorisotyö –Hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä menetelmien perustajat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Julkaisu 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 78-89.

Mäkijärvi, L. 2008. Aikuisen vastuu. Miten kasvatat tämän ajan lasta? Asikkala: Kirjatalo.

Niemelä, K. 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Sarja A nro 79. Jyväskylä: Kirkon tutkimuskeskus.

Niemelä, K. 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Julkaisu 99. Tampere: Kirkontutkimuskeskus.

Nieminen, J. 1995. Nuorissa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten Keskus

Nieminen, J. 2008. Vastavoiman hahmo - nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä menetelmien perustajat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Julkaisu 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 21–43.

Nuorisolaki 27.1.2006/72. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072> . Luettu 19.10.2009.

Nuorten tupakointi 2008. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www.ktl.fi/portal/suomi/tietoa\\_terveydesta/elintavat/tupakka/nuorten\\_tupakointi/](http://www.ktl.fi/portal/suomi/tietoa_terveydesta/elintavat/tupakka/nuorten_tupakointi/) . Päivitetty 10.7.2008. Luettu 22.10.2009.

Nurmi, J-E. Ahonen, T. Lyytinen, H. Lyytinen, P. Pulkkinen, P & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

Porkka, J. 2008. Kirkon kasvatustoiminta yhtenäiskulttuurista postmoderniin. Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy

Porkka, J. 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus/ Nuoriso- ja kasvatustyö

Porkka, J. 2006. The history of young confirmed voluntary workers in Finland. Teoksesta K. Tirri (toim.) Nordic Perspectives on Religion, Spirituality and Identity. Yearbook 2006 of the Department of Practical Theology. Helsinki: University of Helsinki.

Rimpelä, A. Rainio, S. Pere, L. Lintonen, T. & Rimpelä, M. 2007. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:63. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Rimpelä, A. Rainio, S. Pere, L. Lintonen, T & Rimpelä, M. 2005. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2005. Nuorten terveystapatutkimus 2005. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2005:23. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Suomen säädöskokoelma 2006. N:o 700–704. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2006/20060108.pdf> . Julkaisija Oikeusministeriö. Helsinki:Edita Prima Oy. Luettu 21.10.2009.

Tirri, K. 2009. Eettiset ongelmat rippikoulussa. Teoksessa Innanen, T & Niemelä, K. (toim.) Rippikoulun todellisuus. Julkaisu 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 – kansanterveysohjelmasta.2001. Sosiaali- ja terveysministeriö. Pdf-tiedosto. Saatavissa: [http://www.stm.fi/c/document\\_library/get\\_file?folderId=42733&name=DLFE-6214.pdf](http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=42733&name=DLFE-6214.pdf) . Valtionneuvoston päätös Terveys 2015 -kansanterveysohjelma. Luettu 21.10.2009.

Vuorinen, R. 1998. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY

Hei!

Olemme kaksi yhteisöpedagogi-opiskelijaa Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulusta Ylivieskan Raudaskylältä. Teemme opinnäytetyötä rippikoulun tupakointikäytännöistä. Aihe perustuu Kirkkohallituksen suositukseen nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi. Kirkkohallitus on teettänyt jo vastaavanlaisen kyselyn nuorisotyönohjaajille, siksi kyselymme kohdistuu rippikoulutyöstä vastaaville teologeille. Toivomme saavamme kattavan otoksen vastauksia. Tutkimuksemme on tilaustyö Kirkkohallituksen nuoriso- ja kasvatustyölle. Kyselyyn ei tarvitse yhteystietoja, joten emme tiedä kuka vastaa ja mistä seurakunnasta.

Kysely ei ole pitkä, toivottavasti käyt vastaamassa. Kysely sulkeutuu 16.12.2009. Kysely löytyy alla olevasta osoitteesta.

Kiitos vastauksista! Jos sinulla on kysyttävää, ota rohkeasti yhteyttä.

Henriikka Leppämäki

xxx.xxx@cou.fi

Jenna Rautaoja

xxx.xxx@cou.fi

## Tupakointikäytäntöjä rippileirillä

Tervetuloa vastamaan kyselyyn! Jos kysymysten kanssa ilmenee ongelmia, otathan meihin yhteyttä. Avoimiin kenttiin toivomme paljon omia ajatuksia ja näkemyksiä aiheesta.

**Oletko tutustunut Kirkkohallituksen laatimaan suositukseen nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi?**

- Kyllä  
 En

**Saako seurakuntasi rippileireillä tupakoida?**

- Ei, kukaan ei tupakoi  
 Täysi-ikäiset saavat tupakoida  
 Kaikki saavat tupakoida (myös alaikäiset)

**Miksi?**

**Miten tupakoivien nuorten kanssa toimitaan (esim. lupalappu vanhemmilta, nuoret käyvät tupakalla yksitellen jne.)?**

**Jos leirillä saa tupakoida, onko tupakointiin tarkoitettu alue**

	Hyvin	Melko hyvin	Melko huonosti	Huonosti
A. Hyvin ja selkeästi merkitty?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
B. Sijoitettu paikalle jossa savu ei häiritse muita?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
C. Valvottu tai valvontaetäisyydellä ettei tupakointia harjoita muut kuin luvan saaneet?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**Muita huomioita tupakointialueesta:**

**Saatko mielestäsi työyhteisöltä riittävästi tukea puuttua tupakointiin?**

- Erittäin paljon  
 Melko paljon  
 Melko vähän  
 Erittäin vähän

**Millaista tukea tarvitsisit nuorten tupakointiin puuttumisessa?**

**Jos nuori jää kiellosta huolimatta kiinni tupakoinnista, koetko vanhempien kohtaamisen**

- Erittäin helppona  
 Melko helppona  
 Melko vaikeana  
 Erittäin vaikeana

**Minkälaisia kokemuksia sinulla on vanhempien suhtautumisesta nuorten tupakointiin, saatko tukea tai vastustusta?**

**Onko terveellisiin elämäntapoihin ohjaaminen mielestäsi osa rippikoulutyötä?**

- Täysin samaa mieltä  
 Melko samaa mieltä  
 Melko eri mieltä  
 Täysin eri mieltä

**Miten se näkyy käytännössä?**

**Onko seurakuntasi rippikoulutyössä terveellisiin elämäntapoihin ohjaavaa kasvatusta?**

- Kyllä  
 Ei

**Oletko tyytyväinen oman seurakuntasi rippikoulutapakointia koskeviin käytäntöihin?**

- Kyllä  
 Ei

**Miksi?**

**Oletko läsnä rippileirin oppituntien ulkopuolisessa toiminnassa?**

- Erittäin paljon  
 Melko paljon  
 Melko vähän  
 Erittäin vähän

**Kuka seurakuntasi rippileireillä ensisijaisesti vastaa nuorten tupakointiin puuttumisesta?**

- Teologi  
 Nuorisotyönohjaaja  
 Isonen  
 Joku muu, kuka?

**Lisäkommentteja ja ajatuksia aiheesta tai kyselystä**

